

Over corrumpering en herontdekking van de filantropie

Een onderzoek uitgevoerd in opdracht van de
Stichting Triodos Foundation

Auteurs

Bastiaan Zoeteman
Joost Slabbekoorn

Tilburg, 20 mei 2014

Warandelaan 2
5037 AB Tilburg
Postbus 90153
5000 LE Tilburg

T 013 - 466 87 12
F 013 - 466 34 99
telos@uvt.nl
www.telos.nl

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
2	Herkomst van het schenkgeld	9
2.1	Filantropie en het economische model gericht op winstmaximalisatie	9
2.2	Hoe 'vrij' is het verkregen schenkgeld?	10
3	Vormen van schenken	11
3.1	Waaraan wordt het schenkgeld in Nederland besteed?	11
3.2	Effectiviteit van het schenken	12
3.3	Houding en betrokkenheid bij het schenken	12
4	Kenmerken van actoren in het schenkveld	15
4.1	Miljardairs zoals verenigd in The Giving Pledge	15
4.2	Internationale goede doelen organisaties	18
4.3	Nationale goede doelen organisaties	20
5	Samenvatting	23
	Bijlage 4.1: Analyse kader ter bepaling van de duurzaamheidshouding van filantropen	25
	Bijlage 4.2: Biografische informatie en economische duurzaamheidshoudingen van tien onderzochte miljardairs	29
	Bijlage 4.3: Duurzaamheidshouding scores op PPP-aspecten van internationale NGOs volgens Elena Akdanova	53
	Bijlage 4.4: Korte typering van negen Nederlandse goede doelen organisaties	55
	Adessium Foundation	55
	Fred Foundation	56
	Home Foundation	57
	Iona Stichting	58
	Prins Bernard Cultuurfonds	59
	Start Foundation	61

Stichting DOEN	63
Stichting Triodos Foundation	64
Turing Foundation	65

1 Aanleiding

Filantropie is een Grieks woord dat is samengesteld uit de woorden – *philos* – liefhebben, weldoen, geven om, en – *anthropos* – mensheid of menselijkheid. Het woord filantropie staat daarmee voor 'het liefhebben wat het betekent om mens te zijn'. Filantropie werd beschouwd als de sleutel tot, en de essentie van, civilisatie. De oude Grieken adopteerden filantropie, de liefde voor de mensheid, als het opvoedkundig ideaal. Door de Romeinen werd het begrip al wat smaller vertaald in *humanitas*, menselijkheid. En de intentie om iets bij te dragen aan de mensheid kan ook omgekeerd worden beleefd als het trots kunnen zijn op jezelf als filantroop. Schuyt komt in dat verband tot een veel plattere omschrijving van filantropie: 'Filantropie is particulier initiatief dat de eigen portemonnee meeneemt. Wie veel financiële middelen heeft, wil daarmee graag betekenis geven aan zijn leven.'¹

Tegenwoordig is filantropie een maatschappelijke sector die steeds verder afdrijft van wat de Oude Grieken met het begrip voor ogen stond. Voorop staat nog steeds dat filantropen geld of andere middelen schenken voor 'goede doelen'. Maar naast het aspect van het schenken van geld profileert de sector filantropie zich steeds meer als commercieel bolwerk, of het nu gaat om geld wervende fondsen, waaronder het KWF en de Nationale Postcode Loterij, of vermogensfondsen zoals het Prins Bernard Cultuurfonds, of lokale wervende fondsen of kerken. In de sector gaat, anno 2011, jaarlijks circa € 4.2 miljard om. Met het afnemen van de bijdragen vanuit de overheid aan goede doelen wordt vanuit de samenleving steeds meer verwacht van bedrijfs- en particuliere schenkinitiatieven. Maar door de crisis staan ook deze donaties onder druk. Dat maakt het 'gevecht om de euro's' alleen maar heftiger. De grotere goede doelen organisaties schakelen om geld te werven in toenemende mate moderne sociale media in. Daarmee is een commercialisering van de geldwerving op gang gekomen. En bij de besteding van de donaties is een toenemende professionalisering waar te nemen, waarbij rendement en effectiviteit van de donatie stuurfactoren worden die in handen van professionele organisaties actief worden gebruikt. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de manier waarop de Bill en Melinda Gates Foundation met grootschalige acties opereert.

---

¹ Theo Schuyt, 2013, 'Als je echt rijk bent moet je nooit alles aan je kinderen geven', in een interview met Paul van Liempt, FD, 13 juli, 5.

Deze tendensen tot commercialisering van de geldwerving en professionalisering van de met donaties te bereiken effecten kunnen leiden tot een corrumpering van wat filantropie van oorsprong is: een met anderen begaan mens die komt tot een bezielde schenkdaad en die daarmee een fundamenteel scheppende kwaliteit van het menszijn tot uiting brengt.

De essentie van de filantropie vraagt als liefdedaad een altruïstische houding van de schenkende mens die in onze door het materialisme gedomineerde tijd niet meer vanzelf spreekt. Het resultaat van de grootschalige media gestuurde wervingscampagnes kan ook zijn dat mensen zich gedwongen voelen, door het collectieve karakter van zulke campagnes, om te geven. Dan ontstaat wat je zou kunnen noemen een 'dood schenken' in plaats van wat als menselijk 'bezielde schenken' kan doorklinken. Bij het dode of onbezielde schenken is het horen bij de collectiviteit van de groep een belangrijk kenmerk, er ontstaat anonimiteit bij de geldbesteding, er ontbreekt betrokkenheid vanuit het hart en van blijdschap, er is geen echt zelf handelen bij dit type filantropie.

Opvallend in dit verband is een recent fenomeen waarbij zeer vermogende ondernemers zich inzetten om een belangrijk deel van hun vermogen aan goede doelen te schenken. In de VS hebben een aantal miljardairs zich, op uitnodiging van Warren Buffet en Bill Gates, verenigd in The Giving Pledge.² Hierbij rijst al snel de vraag of de houding van het schenken erg veel verschilt van die waarmee de miljarden omvattende vermogens zijn vergaard. Kortom, is de intentie van deze filantropen een gecorrumpeerde vorm van filantropie of niet? Zijn zij een lichtend voorbeeld voor alle vermogende burgers of is hun filantropie een verlengstuk van hun marktdenken?

Elke filantroop zal voor de vraag hebben gestaan of schenken in een bepaalde situatie wel waardevol is. Hoe bevordert de kwaliteit van leven door te schenken? Wat kan je als filantroop in een situatie bijdragen? Daarbij is ook van belang dat de schenkbeweging die de filantroop start in leven blijft door volgende schenkbewegingen van anderen en de 'beneficiënten'. Waar zou schenkgeld vooral voor moeten dienen? Er zullen weinig filantropen zijn die met hun schenking gaten die in de overheidsbegroting vallen willen helpen opvangen. Filantropie moet bij voorkeur niet tot een achtervang voor het falen van de overheid worden. Filantropen willen de maatschappelijke nood die hen ter harte gaat helpen lenigen. En dat klinkt makkelijker dan het is.

Deze notitie wil een aanzet geven om te komen tot een herontdekken van wat schenken betekent. Wat is de ziel van de filantropie, en hoe kan deze oorspronkelijke bedoeling in leven worden gehouden en vorm worden gegeven?

In het zoeken naar antwoorden op deze vragen wordt in hoofdstuk 2 eerst aandacht besteed aan de herkomst van het schenkgeld. Rust er een hypothese op deze gelden? Is het geld eigenlijk onterecht onttrokken waarde? Hoe kan het dat

---

²http://www.huffingtonpost.com/2012/04/20/giving-pledge-warren-buffett-bill-gates_n_1441387.html

een klein aantal personen miljarden omvattende vermogens kunnen opbouwen?
Kortom is het wel 'vrij' schenkgeld.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 stilgestaan bij de bestemming van het schenkgeld, bij de diverse aspecten van het schenken, zoals de aard van de ondersteunde projecten, de effectiviteit van de middelen in het bereiken van de doelen, de betrokkenheid en houding van de filantroop, etc.

In hoofdstuk 4 wordt dieper ingegaan op deze aspecten voor een drietal groepen filantropische actoren:

1. miljardairs zoals verenigd in The Giving Pledge;
2. grote goede doelen organisaties, en tenslotte
3. kleinere goede doelen organisaties waaronder ook de Stichting Triodos Foundation (STF).

Tenslotte zal in hoofdstuk 5 bovenstaande worden samengevat en worden voorzien van een aantal conclusies.

2 Herkomst van het schenkgeld

2.1 Filantropie en het economische model gericht op winstmaximalisatie

Hoe kan het dat een klein aantal personen enorme vermogens (tot tientallen miljarden euro's) kunnen opbouwen? Deze vraag kan door economen eenvoudig worden beantwoord. Het kapitalistische economische systeem is immers al eeuwen hierop gericht. In eerste instantie is het doel om in beginsel iedere burger vanuit dit streven in staat te stellen om te overleven. Een uiting van deze vorm van traditioneel denken is dat het de taak van bedrijven is 'to make as much money for their stockholders as possible'. Accumulatie van vermogen is het hoofddoel van de *homo economicus* en een andere kapitaaltheorie dan deze heeft nog niet echt ingang gevonden. Aanzetten daartoe worden momenteel gemaakt in de vorm van bijvoorbeeld maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Bovendien komt het hoofddoel van vermogen vergaren in het rijke deel van de wereld langzaam binnen bereik van velen (nog even los van de verdeling van dit kapitaal). Het genereren van surplus kapitaal door de economie is immers onvermijdelijk, gegeven de voortdurende productiviteitsgroei. Een probleem is dat de huidige economische theorie voor dit surplus kapitaal geen goede bestemming weet. Groei wordt volgens sommige economen gecultiveerd, teneinde consumentenkoopkracht zoveel mogelijk aan te wenden voor het genereren van rendement op financiële investeringen, waardoor het collectieve doel van de economie wordt gebruikt als middel om particuliere doelen te dienen. Hierdoor worden individuele machtsposities versterkt tot de enorme proporties waarvan eerder sprake was.

Dit streven leidt ook tot het aanboren van oneigenlijke bronnen van groei.

Naarmate de vraag naar eigenlijke consumptiegoederen meer verzadigd raakt, richten bedrijven zich op hogere behoeften van de mens. Omwille van financieel rendement wordt in toenemende mate mijnbouw gepleegd op de menselijke ziel en geest.

Een andere bestemming vinden voor het surplus kapitaal zal nodig zijn om te voorkomen dat de ene crisis volgt op de andere. Het proberen oplossen van dergelijke crisissen met schenkgeld is dan als water naar de zee dragen. Beter zou het zijn tot een nieuwe (duurzame) vorm van economie te komen. Dit is een macro-economische vraagstelling die bij alle debatten over de schenkeconomie

op de achtergrond speelt. Is filantropie een schaamlap voor de fouten van de oude economie of een tussenvorm op weg naar een nieuw economisch model?

2.2 Hoe 'vrij' is het verkregen schenkgeld?

Personen en instellingen met een groot vermogen, verkregen deze vermogens of door overerving, door donaties of (en vooral) door kapitaalvergaring uit het ondernemen, zoals hiervoor uiteengezet. Als zulke vermogenden een deel van hun bezit schenken tijdens of aan het einde van hun leven kan de ontvanger en elke buitenstaander zeggen: 'je moet een gegeven paard niet in de bek kijken'. Maar wanneer dit vanuit het maatschappelijk streven naar duurzaamheid wordt gezien, kunnen de herkomst en de bestemming van het geld niet los van elkaar worden beoordeeld. Hoe geloofwaardig is het wanneer een ondernemer woekerwinsten maakt door werknemers en in beginsel collectieve goederen van de aarde uit te buiten om vervolgens een deel van de zo verkregen winst aan bescherming van natuurgebieden of armoedebestrijding terug te geven? Het vermoeden rijst al snel dat een dergelijke vorm van filantropie meer *window dressing* is dan een uiting van werkelijke goedgeefsheid en betrokkenheid. Als bijvoorbeeld het vermogen werd vergaard in de oliesector is een dergelijke verdenking al snel gewekt. In de milieu-economie zal voorgerekend worden dat voor de bepaling van de winst die een bedrijf toekomt eerst alle maatschappelijke kosten in rekening moeten worden gebracht. Een analyse van de huidige stand van zaken laat dan zien dat dit vaak niet het geval is omdat bijvoorbeeld de aanleg van infrastructuur door de overheid wordt betaald of lange termijn schade (bv bodemsanering of klimaatverandering) op de gemeenschap en niet op het bedrijf wordt verhaald. Filantropen zullen er dus rekening mee moeten houden dat zij in de toekomst zullen worden aangesproken op de herkomst van hun vermogen en op de vraag in hoeverre het vergaarde kapitaal echt vrij kapitaal is en democratisch is gelegitimeerd.

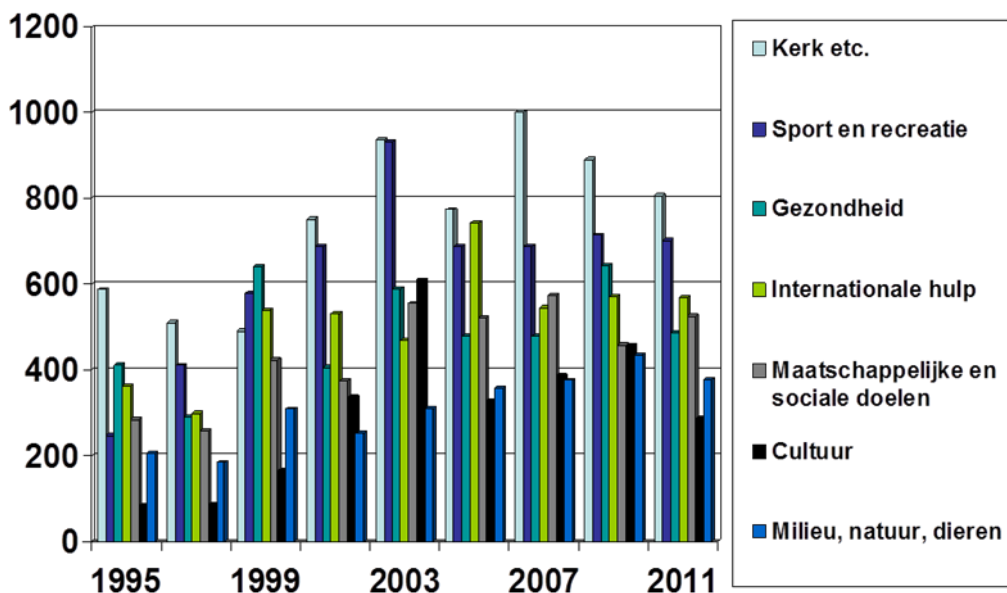
Een manier om dit in beeld te brengen is de houding waarmee de filantroop het schenkgeld heeft verkregen. Daarop zal in de volgende hoofdstukken nader worden ingegaan.

3 Vormen van schenken

3.1 Waaraan wordt het schenkgeld in Nederland besteed?

Op basis van de meest recente uitkomsten van het onderzoek van de VU te Amsterdam naar Geven in Nederland³ kan worden geconstateerd dat de meeste giften afkomstig zijn van huishoudens, bedrijven en in toenemende mate van goede doelen loterijen, bij elkaar goed voor een kleine 90% van de nationale schenkgeldstroom. De overige schenkgelden komen van nalatenschappen, vermogensfondsen en geldwervende fondsen.

Wanneer wordt nagegaan waaraan de donaties worden besteed ontstaat over de jaren het beeld zoals weergegeven in Figuur 3.1.

Figuur 3.1 Overzicht van de besteding van de schenkgelden in Nederland over de periode 1995-2011 op basis van de tweejaarlijkse onderzoeken naar Geven in Nederland van Schuyt et al., 2013.

³Geven in Nederland 2011, 2013, T. Schuyt et al., Amsterdam: Reed Business bv. (http://www.fsw.vu.nl/Images/Geven%20in%20Nederland_2011BOEK_DEF_tcm30-323621.pdf).

Figuur 3.1 laat zien dat de totale omvang van het schenken in Nederland sinds 2007 is gedaald, waarbij de cultuursector sinds kort het meest de dupe is, naast de niet verbeelde sector van onderwijs & onderzoek. Kerken en sportverenigingen blijken nog steeds de belangrijkste bestemmingen van donaties, ook omdat deze organisaties zelf onder hun leden een goed georganiseerde stroom aan giften en vrijwilligerswerk weten te genereren. Ook weten de gezondheid, de internationale hulp en de natuur- en dierenbescherming zich te handhaven. Zijn te midden van al dat 'geweld' de zachte sectoren zoals cultuur, onderwijs, onderzoek en ook duurzaamheid nog wel te redden, kan men zich afvragen. Of liggen er juist voor deze thema's kansen voor de minder in de publiciteit opererende donoren zoals de nalatenschappen, vermogensfondsen en dergelijke?

3.2 Effectiviteit van het schenken

Uit Figuur 3.1 blijkt verder dat eigenlijk alle sectoren die van schenkgeld afhankelijk zijn moeilijke tijden doormaken. Het gevecht om het schenkgeld is heviger geworden en ook potentiële kritiek op de manier waarop de afhandeling en besteding van de donaties verloopt. Naarmate de sociale media meer zijn ingeschakeld bij het verzamelen van het geld speelt in de media ook het debat over een transparante verantwoording. De schenker gaat garanties eisen dat het geld doelmatig wordt beheerd en besteed. De eerder genoemde trends naar schaalvergroting, commercialisering en professionalisering worden hierdoor aangewakkerd. Elke van schenkgeld afhankelijke organisatie zal aan hogere eisen van professionaliteit moeten gaan voldoen. De overheid en het CBF spelen daarbij ook een rol.⁴

Daarnaast is er het aspect van de grootschaligheid. Voor het doorvoeren van grootschalige technologische vernieuwingen speelt grootschaligheid een positieve rol, bijvoorbeeld in het geval van de introductie van een AIDS vaccin of van zonnecellen tegen een redelijke prijs. Maar dit argument geldt niet voor alle met schenkgeld te bereiken vernieuwingen. Vaak is er ook sprake van maatwerk en pionierswerk. Daarbij spelen andere kwaliteiten zoals volharding, solidariteit en inlevingsvermogen een doorslaggevende rol.

3.3 Houding en betrokkenheid bij het schenken

In het onderzoek naar duurzaamheid zijn door Zoeteman c.s. houdingen of waardeoriëntaties onderscheiden die ook voor het beter begrijpen van het gedrag van filantropen van belang zijn. Het gaat hierbij om vijf categorieën (zie Figuur 3.2).⁵ Deze categorieën zijn gekenmerkt door hun mate van egoïsme dan wel altruïsme (zelfversterking dan wel zelfoverstijging; *homo economicus* dan wel *homo significans*) en sluiten nauw aan bij andere indelingen zoals die van Beck en Cowan⁶, Stern en Dietz⁷ of van Scharmer⁸. Het schenken wordt uitgesproken

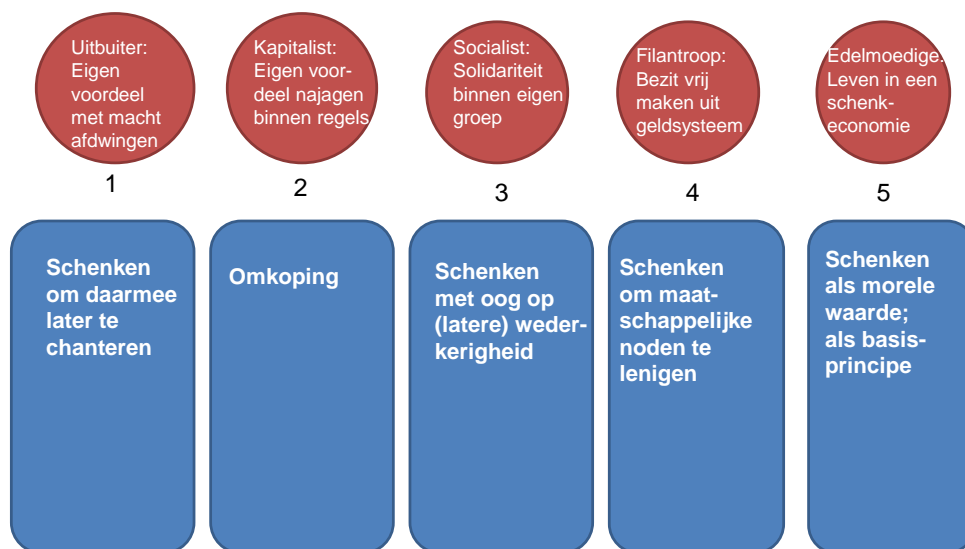
⁴ Brief TK over filantropie door staatssecretarissen Teeuwen en Weekers, Min V en J, 25 april 2013, nr. 379529.

⁵ K. Zoeteman (ed.), 2012, *Sustainable Development Drivers*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, chapter 4.

⁶ D. Beck and C. Cowan, 1996, *Spiral Dynamics: Mastering Values, Leadership, and Change*, Malden: Blackwell.

bij een hogere duurzaamheidshouding waarbij de mens zich meer bewust wordt van zijn vermogen om te scheppen en te geven. Het gaat bij hogere houdingen om een daad van schenken die verder gaat dan het creëren van een psychologisch krediet bij de ontvanger waarop later een beroep kan worden gedaan. Het werkelijke schenken komt voort uit het handelen vanuit het authentieke menszijn, vanuit *the innate urge to give*⁹.

Schenken en duurzaamheidshoudingen*

*Kees Zoeteman, 2012 Sustainable Development Drivers, Cheltenham: Edward Elgar

Figuur 3.2 Vijf duurzaamheidshoudingen volgens Zoeteman, 2012 en hun bijpassende kenmerken van drijfveren tot schenken.

Vormen van schenken die passen bij het eerste houdingniveau zijn ontstaan uit berekening. Plotseling valt de ontvanger bijvoorbeeld een grote gunst te beurt maar de schenking kan bij openbaar worden de ontvanger ernstig in verlegenheid brengen. Deze situatie wordt als de gever vanuit de eerste houding handelt vroeg of laat benut om de ontvanger sterk onder druk te zetten, te chanteren.

Bij de tweede houding wordt de ontvanger omgekocht om het belang van de schenker te dienen met een schenking die met enige goede wil als passend binnen de regels kan worden gezien of waarbij het onduidelijk blijft welke transactie er precies heeft plaatsgevonden. Deze regels zijn verschillend in verschillende

⁷ P.C. Stern en T. Dietz, 1994. The value basis of environmental concern, *Journal of Social Issues*, 50 (3), 65-84.

⁸ C.O. Scharmer, 2007, *Theory U: Leading from the Future as it Emerges*, Cambridge: Society for Organizational Learning.

⁹ C. Eisenstein, 2011, *Sacred Economics, Money, Gift, and Society in the Age of Transition*, Berkeley CA: North Atlantic Books.

culturen. Baar geld, betaalde vakanties, baantjes, e.d. worden vaak in deze categorie toegepast.

Bij de derde houding passen schenkingen waarvan ieder weet dat er een *quid pro quo* element speelt. Vaak heeft ontwikkelingshulp een dergelijk karakter (verplichte winkelnering bij het nationale bedrijfsleven). Sponsoring om naamsbekendheid en goodwill te kweken, relatiegeschenken, etc. behoren ook tot deze categorie. Ook loterijen zoals de Nationale Postcode Loterij behoren tot deze categorie omdat het geld dat aan Goede Doelen wordt gedoneerd wordt verworven met het uitzicht op het winnen van een miljoenenlot uit de loterij. Een ander element bij schenken is dat schenkingen door burgers en bedrijven aan erkende goede doelen aftrekbaar zijn voor de belasting. Daarmee krijgen alle schenkingen een element van *quid pro quo*. Echter de keus om te schenken wordt in eerste instantie vaak niet door dit belastingvoordeel bepaald.¹⁰ De commercialisering van het werven van schenkgeld vindt vooral in deze categorie plaats.

Bij de vierde categorie worden middelen uitsluitend geschonken om een maatschappelijk doel te dienen. Het kan om humanitaire doelen gaan (Rode Kruis, Amnesty International, NOVIB, etc.), om milieu- en natuurdoelen (Vereniging Natuurmonumenten, Friends of the Earth, Greenpeace, etc.) of om culturele doelen. Deels komen dergelijke giften volgens een vast donateurschap tot stand, bijvoorbeeld aan kerken, maar ook vormen spontane giften een belangrijke bron.¹¹

De vijfde categorie van schenken kan gezien worden als een voorloper van toekomstige vormen van de samenleving, zoals o.a. bepleit door Charles Eisenstein.¹² Deze categorie representeert het geven als dominante morele waarde.

Op basis van deze houdingen zal in het volgende hoofdstuk meer in detail worden nagegaan waar een aantal belangrijke filantropen-miljardairs staan.

---

¹⁰ R. Bekkers en P. Wiepking, 2011, A Literature Review of Empirical Studies of Philanthropy: Eight Mechanisms that Drive Charitable Giving, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 40 (50), 924-973.

¹¹ T.N.M. Schuyt, B.M. Gouwenberg en R.H.F.P. Bekkers (Ed.), 2011, *Geven in Nederland 2011*, Amsterdam: Reed Business bv.

¹² C. Eisenstein, 2011, *Sacred Economics, Money, Gift, and Society in the Age of Transition*, Berkeley CA: North Atlantic Books.

4 Kenmerken van actoren in het schenkveld

In dit hoofdstuk zullen een drietal filantropische sectoren worden besproken: de miljardairs zoals behorende tot The Giving Pledge, grote veelal internationaal opererende goede doelen organisaties en vervolgens een aantal kleinere meer nationaal opererende goede doelen organisaties.

4.1 Miljardairs zoals verenigd in The Giving Pledge

Om een indruk te krijgen van de gang van zaken bij de filantropische miljardairs is een klein onderzoek door ons gedaan op basis van een achttal Amerikaanse deelnemers aan The Giving Pledge (Michael Bloomberg, Richard Branson, Warren Buffet, Bill Gates, Christopher Hohn, Jeffrey Skoll en Ted Turner; ook is meegenomen George Soros die zich -nog- niet bij The Giving Pledge heeft aangesloten). Ook zijn twee Nederlandse miljardairs in het onderzoek opgenomen: Joop van den Ende en Pieter Geelen.

Om hen te kunnen beoordelen op hun duurzaamheidshouding en de aard van de gesponsorde thema's, zijn op basis van publiek toegankelijke bronnen hun biografieën in kaart gebracht. Tevens is een analysekader ontwikkeld waarbij voor de drie pijlers van duurzaamheid aspecten zijn onderscheiden waarvoor de duurzaamheidshouding kan worden bepaald op basis van gegevens uit hun biografie. Dit analysekader is vermeld in bijlage 4.1.

Op basis hiervan zijn hun verdien- en schenkactiviteiten in beeld gebracht. Hierbij wordt de duurzaamheidshouding bij het verdienen beoordeeld aan de hand van de score op twee aspecten:

1. Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?
2. Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoeften?

Voor het bepalen van de duurzaamheidshouding bij het schenken worden de volgende drie aspecten beoordeeld:

1. Wat is het schenkmodel?

2. In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de relatieve omvang?
3. Wordt er beziel of onbeziel geschonken?

Door de uitkomst van beide economische aspecten te middelen wordt de totale economische duurzaamheidshouding berekend.

Daarnaast is geregistreerd aan welk type maatschappelijke noden de schenkgelden vooral worden besteed, zonder nog precies de daarbij getoonde houding in kaart te brengen. Vaak ontbraken daar in dit stadium de nodige gegevens voor.

In bijlage 4.2 zijn de biografische samenvattingen en de uitkomst van de houdingscores vermeld.

Onderstaand geeft Tabel 4.1 een samenvatting van de uitkomsten.

Tabel 4.1 Uitkomsten van de economische duurzaamheidshoudingen van schenkende miljardairs

Houding aspect	Buffet	Gates	Hohn	Skoll	Bloomberg	Soros	Turner	Branson	Geelen	Van den Ende	Gem.
Wat is het schenkmodel?	4	5	4	5	3,5	5	5	5	4	3,5	
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	3	4	5	4	4	4	4	4	4,5	3	
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	3	5	3,5	4	3	4	4	3	3,5	5	
Hoe wordt geschonken?	3,3	4,7	4,2	4,3	3,5	4,3	4,3	4,0	4,0	3,8	4,1
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	2	1,5	1,5	4	3	1	3	2	3	3,5	
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	2	3	2	4	4	3	4	2	5	4	
Hoe wordt geld verdiend?	2,0	2,3	1,8	4,0	3,5	2,0	3,5	2,0	4,0	3,8	2,9
Totaal houding economie	2,7	3,5	3,0	4,2	3,5	3,2	3,9	3,0	4,0	3,8	3,5
Totaal kengetal economie, gecorrigeerd voor balans ¹³	3,3	5,3	3,6	8,7	6,1	4,3	7,6	4,0	8,0	7,2	5,8

¹³ Deze waarde is berekend door het product te nemen van de gemiddelde schenkhouding en de verdienhouding gedeeld door 2. Het is een kengetal voor de balans tussen beide getallen en hun hoogte.

Wat opvalt bij het bestuderen van de uitkomst zoals gepresenteerd in Tabel 4.1 is dat bij sommige filantropen er inderdaad een fors verschil is in houdingniveau bij het geld verdienen en het geld schenken. Gemiddeld is de houding bij het verdienen 2,9 terwijl deze bij het schenken substantieel hoger ligt: 4,1. Dat wil zeggen dat bij een aantal filantropen het op duurzaamheid gerichte gedrag nog niet in al hun activiteiten is geïnternaliseerd. Het verschil tussen beide getallen is 2 of meer bij Branson, Gates, Hohn en Soros. Dat wil zeggen dat zij hun geld verdienen met puur op winstmaximalisatie gerichte activiteiten. Dat is niet het geval bij enkele andere filantropen die ook bij het verdienen al een hoge duurzaamheids-houding van 3,5 of meer aan de dag leggen. Voorbeelden hiervan zijn Bloomberg, Van den Ende, Geelen, Skoll en Turner.

Wanneer de onderzochte filantropen worden gerangschikt naar de gecombineerde houding voor het verdienen en schenken dan ontstaat het volgende lijstje:

Tabel 4.2 Totaal score economische duurzaamheidshouding onderzocht filantropen

Filantroop	Totaal score economische duurzaamheidshouding
Skoll	4.2
Geelen	4.0
Turner	3.9
Van den Ende	3.8
Bloomberg	3.5
Gates	3.5
Soros	3.2
Branson	3.0
Hohn	3.0
Buffet	2.7

In Tabel 4.3 is kwalitatief aangegeven waaraan deze filantropen hun schenkgeld vooral besteden.

Tabel 4. 3 Bestemming van het schenkgeld van de onderzochte filantropen

Waar wordt geld aan geschonken?	Milieu	Gezondheid	Cultuur	Armoede bestrijding	Onderwijs	Politiek
Warren Buffet	X	X			X	
Bill Gates	X	X			X	
Christopher Hohn		X		X		
Jeffrey Skoll	X					
Michael Bloomberg	X	X	X		X	
George Soros	X					X
Ted Turner	X	X		X		
Richard Branson	X					
Pieter Geelen	X	X	X		X	
Joop van den Ende			X			

Tabel 4.3 geeft aan dat het meeste geld van de onderzochte filantropen gaat naar milieu, gezondheid en educatieprojecten, vaak in de vorm van combinaties van de genoemde thema's.

4.2 Internationale goede doelen organisaties

In deze paragraaf zal een korte samenvatting worden gepresenteerd van uitkomsten van een eerder onderzoek naar duurzaamheidshoudingen van internationale NGOs op het gebied van vooral milieu en gezondheid. Dit onderzoek is gepubliceerd door Kersten et al.¹⁴ Uit de 23 onderzochte NGOs zullen voor deze studie een twaalfal organisaties nader worden besproken. Er waren in dit onderzoek weinig organisaties opgenomen die schenken voor goede doelen (met name de Gates Foundation). De meeste NGOs zijn op een enkel of een complex van maatschappelijke doelen gericht. Voorbeelden hiervan zijn Artsen zonder Grenzen, Rode Kruis, Greenpeace, WWF, etc.

Een overzicht van een twaalfal grotere en bekende organisaties is opgenomen in Tabel 4.4.

¹⁴ W. Kersten, E. Akdanova, K. Zoeteman, 2012, NGO's and sustainability attitudes, in K. Zoeteman (ed.), 2012, *Sustainable Development Drivers*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, hoofdstuk 11, 229-248.

Tabel 4.4 Duurzaamheidshoudingen van internationale goede doelen organisaties (Kersen et al., 2012)

NGO naam	Profit score	Planet score	People score	Totaal score	Budget in mln \$ - 2009/2010	Thema
1. CARE	3.5	3.3	4.7	3.83	701	Gezondheid
2. World Wildlife Fund	3.6	3.7	4.0	3.76	525	Milieu
3. PACT	3.0	3.7	4.3	3.67	152	Ontwikkeling
4. IUCN	3.8	3.0	4.0	3.60	131	Ontwikkeling
5. OXFAM	2.8	4.0	4.0	3.60	894	Milieu
6. Rode Kruis	3.3	3.3	4.0	3.53	3,300	Gezondheid
7. Gates Foundation	3.3	2.3	4.7	3.43	3,040	Gezondheid
8. Nature Conservancy	3.5	3.3	3.3	3.36	448	Milieu
9. ICCO	3.3	3.0	3.3	3.20	150	Ontwikkeling
10. Greenpeace	3.0	3.0	3.0	3.00	169	Milieu
11. Artsen zonder Grenzen	2.8	2.7	3.3	2.93	134	Gezondheid
12. PETA	2.0	2.3	2.3	2.20	36	Milieu
Gemiddeld	3.2	3.0	3.6	3.27		

Wat opvalt, is dat verreweg de grootste bedragen aan gezondheidsvraagstukken worden besteed. Voor het milieu- en natuurbewoud zijn de grootste organisaties OXFAM, het WWF en Nature Conservancy. De duurzaamheidshouding is voor de *people* kant duidelijk verder ontwikkeld (gem. 3.6) dan voor de *planet* kant (gem. 3.0).

Hoewel zou mogen worden verwacht dat *one-issue* organisaties een confronterende houding zouden aannemen, blijkt dit in de praktijk toch maar zelden het geval. Eigenlijk is dat alleen bij Greenpeace aan de orde (zie bijlage 4.3 voor meer details). Alle milieu-, ontwikkeling- en gezondheid- NGOs zijn afhankelijk van donaties en willen daarom vermoedelijk voor de donateurs een maatschappelijk acceptabel profiel ten toon spreiden. Daarom scoort over het geheel ook een Greenpeace nog met een houding van 3.0. Verder blijkt dat veel organisaties die als *one-issue* NGO zijn begonnen inmiddels een breder duurzaamheidsprofiel hebben omarmd. Daarop vormt echter bijvoorbeeld Artsen zonder Grenzen een uitzondering.

Bij deze studie is wat de economische duurzaamheid betreft niet in detail gekeken naar de wijze waarop aan geldwerving wordt gedaan. Wel is in kaart gebracht of de organisatie van één of meerdere inkomstenbronnen afhankelijk is. Gegevens hierover zijn ook vermeld in bijlage 4.3.

4.3 Nationale goede doelen organisaties

Deze paragraaf is bedoeld om de uitdagingen waar organisaties als de Stichting Triodos Foundation (STF) voor staan nader in kaart te brengen. Wat zijn overeenkomsten en verschillen van STF in vergelijking met de eerder genoemde initiatieven en met initiatieven die meer passen bij het werkveld waarop STF opereert. Daartoe zijn enkele kenmerken van STF, zoals de fondsenwerving en de bestemming van de middelen, geïnterpreteerd en vergeleken met acht andere instellingen die nationaal in zekere zin op het zelfde veld opereren. Het betreft Adessium Foundation, Fred Foundation, HOME Foundation, Iona Stichting, Prins Bernhard Cultuurfonds, Start Foundation, Stichting DOEN en Turing Foundation

Een korte beschrijving van de activiteiten en achtergronden van de negen organisaties in kwestie is opgenomen in bijlage 4.4. Alle negen organisaties kennen op basis van hun algemene kenmerken bij het besteden van hun middelen een duurzaamheidshouding van 4 of meer.

In Tabel 4.5 is een korte samenvatting van de karakteristieken van de negen goede doelen organisaties weergegeven.

Tabel 4.5 Kenmerken van enkele nationale goede doelen filantropische instellingen

Organisatie	Herkomst	Vermogen Mln €	Jaaromzet Mln €	Profiel	Expertise
Adessium Foundation	Particuliere donaties fam. Van Vliet	ca. 60	5-10	Integere samenleving Natuur & milieu Sociale initiatieven wereldwijd	Stimuleren van verbondenheid, bevorderen van maatschappelijke participatie in kwetsbare situaties
Fred Foundation/ StartFund	Donaties Fred Matser	1-2	0.25	Humanitaire en milieuprojecten in NL	Opstarten van projecten en empoweren van initiatiefnemers
Home Foundation	Donaties uit Eckart Wintzen's nalatenschap?	0.1-0.5?	0.05-0.1?	Milieu-economie projecten	Creatieve oplossingen voor een gedematerialiseerde economie
Iona Stichting	Startkapitaal fam. Van der Linden; schenkingen en nalatenschappen	ca. 15	ca. 1.2	Onderwijs, cultuur, gezondheidszorg, landbouw en voeding	Gezamenlijke initiatiefkracht van aanvragers, schenkers etc. samen brengen en samen binden
Prins Bernard Cultuurfonds	Beleggingen, schenkingen, nalatenschappen, collecten	227	ca. 30	Cultuur en natuurbehoud in NL	Aanmoedigen bijzondere initiatieven, talen etc. met financiële bijdragen, opdrachten, prijzen en beurzen
Start Foundation	Opbrengst vermogen na verkoop Start Uitzendbureau	ca. 100	3-4	Innovaties die mensen aan werk houden en aan werk helpen	Wegnemen drempels op arbeidsmarkt

Over corruptie en herontdekking van de filantropie

Stichting DOEN	Loterijen	ca. 150	ca. 30	Klimaatverandering Nieuwe economie Cultuur & cohesie NL en buitenland	Voorlopers steunen met subsidies, leningen, garanties en participaties
Stichting Triodos Foundation	Particuliere donaties en dekking overhead Triodos Bank	ca 9	ca. 1.2	Natuur en milieu Mens en maatschappij Internationale ontwikkeling	Filantropisch meedenken; donatiedoel verhelderen; over drempel helpen nieuwe vormen van duurzaamheid
Turing Foundation	Donatie echtpaar Geelen	ca. 40	ca. 3.5	Onderwijs van kinderen en jongeren, kunst, natuur beschermen, lepra bestrijden	Realisatie projecten via (Nederlandse) partnerorganisaties, inspireren van andere vermogenden om zelfde weg in te slaan

Binnen de nationale verhoudingen is STF een filantropische organisatie die nog tot de kleine organisaties behoort die jaarlijks minder dan € 3 miljoen schenken. Tot middelgrote organisaties behoren Adessium Foundation, Start Foundation en Turing Foundation die € 3-10 miljoen schenken. De grote organisaties in deze groep die meer dan € 10 miljoen schenken zijn bijvoorbeeld het Prins Bernard Cultuurfonds en de Stichting DOEN.

STF heeft, net als de Iona Stichting, als kenmerk dat zij niet zoals de grote goede doelen organisaties met publiekscampagnes middelen werft en anderzijds niet afhankelijk is van één grote filantroop. Dit laatste blijkt voor relatief kleine organisaties ook erg kwetsbaar te zijn. De STF heeft als een belangrijke professionaliteit het 'filantropisch meedenken' ontwikkeld, waarbij de dienstbaarheid aan de wensen van de donateurs centraal staat en voorrang heeft op eventuele eigen doelen en randvoorwaarden van STF. Daarin is de STF meer verschillend van anderen dan op het punt van de besteding van de gedoneerde gelden, waar een zekere overeenkomst met bijvoorbeeld het profiel van Adessium en de stichting DOEN is te onderkennen. Juist in genoemde meedenkersrol ligt het unieke van STF, dat tot op zeker hoogte wordt gedeeld met de Iona Stichting.

5 Samenvatting

In voorgaande hoofdstukken is gebleken dat filantropie meerdere gezichten heeft. Daarbij is een onderscheid in zeer grote, middelgrote en kleine organisaties van belang omdat elke categorie zijn eigen uitdagingen kent. Bij alle drie wordt een relatief hoge duurzaamheidshouding aangetroffen bij het filantropische deel van de activiteit, omdat in veel gevallen filantropie een daad van actief gewild altruïsme en bezielde schenken is. Een uitzondering vormt Warren Buffet die het filantropische deel gewoon heeft uitbesteed bij Bill Gates.

Bij de zeer grote filantropische organisaties is er aan de verdienkant een wisselend beeld wat betreft de duurzaamheidshouding. Een aantal filantropen laten bij het verdienen een houding zien die alleen is gericht op het maximaliseren van de winst, maar dit geldt beslist niet voor alle miljardairs.

Verder speelt bij grote filantropische transacties het professioneel managen van de beoogde maatschappelijke verandering steeds meer een rol. Het grote voorbeeld op dit gebied is Bill Gates.

Dit voorbeeld wordt ook steeds meer nagevolgd bij de middelgrote goede doelen organisaties. Te verwachten is dat hier meer accent op doelmatigheid zal komen te liggen vanuit de donateurs en onder druk van de sociale media. Ruime aandacht voor een transparante verslaglegging is mede daarom in jaarverslagen nu al meer regel dan uitzondering. Een andere trend bij de middelgrote goede doelen organisaties is de commercialisering van de fondsenwerving.

Bij de relatief kleinere goede doelen organisaties in Nederland liggen er andere accenten. Fondsen werving zal minder via publiekscampagnes verlopen. Onder de onderzochte grotere fondsen bestaat de instroom van middelen uit overloop van de grotere loterijfondsen, of uit fondsen die gevoed worden door particuliere filantropen zoals Adessium en Turing Foundation. Bij de kleinere fondsen zien we vaak het belang van particuliere donaties waarbij STF het filantropische meedenken met donateur en beneficiënt als professe heeft ontwikkeld.

Bij het filantropisch meedenken zijn een aantal aspecten van belang:

- het begeleiden van donoren om te komen tot een optimale vorm van actief schenken;
- het kennis dragen van praktische uitvoeringsopties voor de wensen van de donoren;
- het zo efficiënt mogelijk beheren van de beschikbaar gestelde middelen;
- het op de hoogte zijn van de nieuwste ontwikkelingsfronten in het veld van duurzame ontwikkeling;
- het bevorderen van synergie tussen de duurzaamheidspijlers bij het praktisch vormgeven van initiatieven;
- het uit ervaring kunnen aangeven welke aanpakken wel of niet werken, etc.

Met het kleiner worden van de rol van de overheid als subsidieverlener wordt de aandacht voor het veld van de private filantropie groter. Een belangrijke vraag die zal gaan spelen is of de filantropie wordt weggezogen in de wereld van de commercie of dat hierdoor een begin van een nieuwe economie van het geven ontstaat.

Bijlage 4.1: Analyse kader ter bepaling van de duurzaamheidshouding van filantropen

	Houding				
	1 Louter eigenbelang volgen	2 Eigen belang binnen (wettelijke) regels	3 Onderhandelen, win-win situatie zoeken	4 Andere belangen verinnerlijken	5 Samen de potentieel best mogelijke oplossing zoeken
Economie					
Wat is het schenkmodel?	Schenking om er beter van te worden (omkoping, chantage)	Schenking door druk omgeving (peer pressure)	Dealen, voor wat hoort wat	Schenking om anderen te helpen, geen eigen beloning	Schenking om de wenselijke maatschappij dichterbij te brengen
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	Probeer het eeuwige leven te kopen	Bij overlijden gaat vermogen naar wettelijke erfgenamen (dynastie)	Schenking buiten familie bij einde leven; en/of 'venture capitalist', neemt risico voor goed doel	Continue schenking tijdens leven >10%, <50%	Continue schenking tijdens leven >50%
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	Schulden moeten kwijtschelden, afgedwongen schenking	Uitbesteden en daarmee verantwoordelijkheid afkopen	Schenking uitbesteden, maar op de hoogte blijven, passief meesturen	Intensief monitoren van effectiviteit en rendement schenking, actief meesturen	Mensen verder willen helpen, naast vermogen schenken grote persoonlijke inzet
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	Geld verdiend door exploitatie milieu/samenleving	Geld verdiend met mazen in de wet (rent seeking)	Afwenteling op milieu/samenleving wordt gecompenseerd	Afwenteling op milieu/samenleving wordt voorkomen	Wil niet alleen bedrijf, maar sector en aanpalende actoren duurzaam maken
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	Winst is gemaakt door markt te scheppen voor bestaand product	Alleen kleine aanpassingen in product afhankelijk van markten	Product is aangepast aan verschillende grote markten	Product kent vele varianten die wisselende behoeften dekken	Winst is gemaakt doordat product perfect de marktbehoefte volgt

Houding					
	1 Louter eigenbelang volgen	2 Eigen belang binnen (wettelijke) regels	3 Onderhandelen, win-win situatie zoeken	4 Andere belangen verinnerlijken	5 Samen de potentieel best mogelijke oplossing zoeken
Ecologie					
Schenking vermindert milieustress	Beleggen in rendabele milieuvriendelijke bedrijven	Beleggen in zeer milieuvriendelijke bedrijven met keurmerk	Investeren in pionierende milieuvriendelijke bedrijven	Toepassing schone technologie van anderen (co-) financieren	Ontwikkeling schone technologieën financieren/subsidiëren
Schenking vergroot biodiversiteit	Schenking voor natuur als window dressing voor natuur onvriendelijk gedrag	Schenking aan natuurfonds omdat dit in sector gebruikelijk (een must) is	Natuurgebied schenken mits daar privileges tegenover staan	Natuurgebied schenken om dit voor biodiversiteit te behouden	Natuurgebieden kopen en schenken met anderen om grotere ecosystemen te behouden
Schenking bevordert CO ₂ neutraliteit/innovatieve duurzame energie technieken	Speculeren in bv CO ₂ emissierechten	Locaties voor water-, zon- en windenergie opkopen als belegging, etc	Duurzame energie bedrijven kopen en de producten via een fonds (deels) schenken, voorfinancieren	In eigen projecten CO ₂ neutraliteit praktiseren en dit bij anderen voordelig financieren	Nieuwe technieken ontwikkelen en grootschalige toepassing faciliteren door drempels weg te nemen

Over corruptering en herontdekking van de filantropie

Houding					
	1 Louter eigenbelang volgen	2 Eigen belang binnen (wettelijke) regels	3 Onderhandelen, win-win situatie zoeken	4 Andere belangen verinnerlijken	5 Samen de potentieel best mogelijke oplossing zoeken
Sociaal					
Schenking helpt gezondheid te verbeteren	Beleggen in rendabele bedrijven op gebied gezondheid, betalen van gezondheidszorg als PR middel	Beleggen in bedrijven met bv ethisch keurmerk op gezondheid gebied, gezondheidszorg betalen voor eigen werknemers; schenken aan hulporganisaties	Investeren in pionierende gezondheids-organisaties, gratis therapie voor geselecteerde relaties, prestatienormen afspreken	Toepassing gezondheids technologie (co-) subsidiëren, gratis therapieën voor alle relaties	Ontwikkeling / onderzoek nieuwe gezondheids technologieën financieren/subsidiëren
Schenking helpt scholing te vergroten	Scholing financieren als PR onderdeel en langjarige binding eigen personeel	Scholing financieren op voorwaarde van dienstverband met bedrijf voor korte periode	Scholing financieren en besten krijgen baan aangeboden	Basis scholing wordt bekostigd en goede studenten krijgen beurs	Passende scholing wordt voor ieder in bedrijf of inwoners nabij vestigingen bekostigd
Schenking helpt cultuur te behouden/ontwikkelen	Cultuur steunen door veelbelovende kunst aan te kopen mits overheid dit faciliteert	Cultuur steunen door veelbelovende kunst aan te kopen	Succesvolle kunst en producties subsidiëren mits privileges	Culturele werkers krijgen individuele subsidies	Culturele opleidingscentra krijgen structurele subsidies
Schenking helpt armoede te bestrijden	Schenken om directe nood te lenigen en daarmee reclame te maken	Schenken aan goed georganiseerde ontwikkelingsorganisaties	Laag rentende leningen verstrekken voor verwerving verdien capaciteit	Schenken van apparaten of opleidingen om in eigen levensonderhoud te voorzien	Schenken aan collectieve voorzieningen die verdien capaciteit in gemeenschap vergroten
Schenking vergroot (politieke) participatie	Met schenking eigen politieke invloed verwerven	Met schenking democratische systeem meer afdwingen	Schenken als beloning op/ koppelen aan politieke participatie	Ondersteunen wetgeving en handavings- kosten	Met schenking voorlichting uitoefening stemrecht en inspraak op hoger plan tillen

Bijlage 4.2: Biografische informatie en economische duurzaamheidshoudingen van tien onderzochte miljardairs

Onderstaand worden achtereenvolgens besproken: Warren Buffett, Bill Gates, Christopher Hohn, Jeffrey Skoll, Michael Bloomberg, George Soros, Ted Turner, Richard Branson, Pieter Geelen en Joop van den Ende.

Warren Buffett

Investeerder Warren Buffett was ooit de rijkste man op aarde. Tegenwoordig wordt hij door het Amerikaanse zakenblad Forbes gezien als de vierde rijkste man op aarde met een geschat vermogen van 53,5 miljard dollar. Buffett is alleen niet van plan om dit vermogen dat hij met zijn investeringsvehikel Berkshire Hathaway bij elkaar gesprokkeld heeft voor zichzelf of voor zijn familie te houden: hij wil het bijna allemaal weggeven. Samen met Bill Gates (nummer twee op de lijst van Forbes, goed voor 67 miljard dollar) is hij de beweging 'The Giving Pledge' gestart om miljardairs over heel de wereld te bewegen om op zijn minst de helft van het vergaarde vermogen aan goede doelen te geven.

Zelf gaf hij het goede voorbeeld door in 2006 te beloven een pakket aandelen van Berkshire Hathaway, ter waarde van ongeveer 37 miljard dollar, te schenken aan de filantropische organisatie van Bill Gates: de Bill & Melinda Gates Foundation. Deze donatie wordt gezien als de grootste particuliere gift aan een goed doel ooit. Buffett gelooft niet in dynastisch vermogen en wil daarom slechts een klein deel van zijn vermogen aan zijn drie kinderen doorgeven wanneer hij zal komen te overlijden. Buffett heeft zijn kinderen ook altijd aangespoord om financieel onafhankelijk te worden. Al zijn kinderen hebben een eigen stichting waarmee ze filantropisch werk doen. Deze stichtingen krijgen wel substantiële bedragen van Buffett.

Origineel was Buffett van plan zijn gehele vermogen na te laten aan de Susan Thompson Buffett Foundation (vernoemd naar zijn in 2004 overleden vrouw) die wordt bestuurd door zijn dochter Susie Buffett. Echter, in 2006 besloot hij van dit plan af te wijken en het grootste deel van zijn vermogen aan de stichting van Gates te schenken omdat deze al gevestigd was en daarom volgens Buffett veel beter in staat is om zijn geld effectiever te gebruiken. Hij deelt de filosofie van Gates dat een grote schaal belangrijk is als het om filantropie gaat. Buffett vond het niet nodig om zijn eigen stichting op te schalen naar het niveau van de Bill & Melinda Gates Foundation en vertrouwde daarom liever het grootste deel van zijn vermogen aan deze stichting toe. Hij heeft veel respect voor het enthousiasme van Gates en zijn vrouw en de manier waarop de Bill & Melinda Gates Foundation zaken doet.

Volgens Buffett zelf is hij altijd al van plan geweest om zijn vermogen weg te geven. Al in de jaren 60 richtte hij de Buffett Foundation op, maar hij is pas laat begonnen die stichting van fondsen te voorzien. Hij vond filantropie belangrijk, maar vond ook dat het best kon wachten. Bovendien had hij, ironisch genoeg, vrij weinig geld beschikbaar om weg te geven ondanks dat zijn vermogen al redelijk was gegroeid. In de jaren 70 kreeg hij de volledige controle over Berkshire Hathaway, maar daarvoor was het noodzakelijk zijn gehele vermogen in het bedrijf te steken. Buffett leefde van het bescheiden salaris dat hij ontving van Berkshire Hathaway en had weinig vermogen vrij beschikbaar om weg te geven omdat zijn gehele vermogen bestond uit aandelen Berkshire Hathaway. Hij was niet van plan deze aandelen te verkopen omdat hij juist zoveel moeite had gedaan deze aandelen te verwerven. Overigens zijn deze aandelen sinds de jaren 70 extreem in waarde gestegen, waar de waarde toen ongeveer 40 dollar bedroeg, worden ze tegenwoordig voor bijna 170.000 dollar verhandeld. Het bedrag dat Buffett ter beschikking heeft om weg te geven aan goede doelen is door het vasthouden aan deze aandelen vele malen groter geworden. Buffett is pas na de dood van zijn vrouw in 2004 serieus begonnen met (plannen te maken om) geld weg te geven. Naar eigen zeggen werd hij bij het overlijden van zijn vrouw geconfronteerd met de sterfelijkheid van het leven, zodat het voor hem tijd werd om na te denken wat hij met zijn vermogen wilde gaan doen.

Zijn vermogen heeft Buffett vergaard als investeerder. Velen noemen hem de beste belegger ter wereld. Buffett is een value belegger, wat betekent dat hij bedrijven selecteert die in de aandelenmarkt ondergewaardeerd zijn ten opzichte van de intrinsieke waarde van het bedrijf. Verder investeert hij alleen in bedrijven met een sterk competitief voordeel (bijvoorbeeld een sterke merknaam), hoge winstmarges en ook een groot potentieel om die winstmarges op peil te houden of zelfs te vergroten. De combinatie van het goedkoop aankopen van aandelen met een groot potentieel heeft hem de rijkste man ter wereld gemaakt. In essentie verdient Buffett zijn geld met het opsporen van marktimperfecties. Tot slot houdt hij aandelen lang vast, en de winsten worden weer geherinvesteerd (Berkshire Hathaway heeft nooit dividend uitgekeerd) zodat er een sterk rente-op-rente effect is.

Buffett is 'The Giving Pledge' gestart met het idee dat het publiek maken van een belofte om geld te schenken anderen inspireert om ook in de filantropie te stappen.

Score

Warren Buffett	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	4
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	3
Wordt er bezield of 'dood' geschonken?	3
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	3.3
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	2
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	2
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	2
Totaal houding:	2.7

Buffett wil met zijn schenking mensen helpen en een verschil maken in de wereld. Hij verlangt niet direct een tegenprestatie. Daarom valt zijn schenkmodel in de vierde houding. Ondanks het enorm grote bedrag dat Buffett heeft geschonken en dat hij van plan is bijna zijn gehele vermogen niet aan zijn familie na te laten scoort hij slechts een drie op de tweede indicator. Dit is omdat Buffett pas in een late fase van zijn leven is begonnen zijn vermogen weg te geven. Tot slot, scoort Buffett ook een drie voor de manier waarop hij geschonken heeft. Buffett heeft een groot deel van zijn vermogen gedoneerd aan de stichting van Bill Gates, en besteedt de invulling van de schenking dus ook uit aan Gates, al is hij wel betrokken in het bestuur van de Bill & Melinda Gates Foundation. In totaal scoort Buffett dus een 3.3 op de vraag: Hoe wordt er geschonken?

Buffett heeft zijn geld verdiend door slim te investeren in ondergewaardeerde bedrijven. Naast Buffett zelf, en zijn investeerders, profiteert de samenleving daar verder niet van. Hij kan, door het zoeken naar marktperfecties, zelfs worden gezien als een 'rent-seeker'. Daarom scoort hij een twee op de afwenteling van zijn vermogen op de samenleving. Daarnaast scoort Buffett ook een twee op de vraag of zijn vermogen tot stand is gekomen door inleving in de menselijke behoefte. Buffett is een investeerder met zijn eigen filosofie. Deze filosofie heeft Buffett vervolgens in de markt gezet en daar een markt voor gecreëerd. Daarmee komt de totale score op de vraag hoe Buffett zijn geld heeft verdiend op een twee. De totale houding van Buffett in relatie tot zijn filantropie komt daarmee op 2.7. Ondanks dat Buffett de grootste particuliere schenking ter wereld heeft gedaan valt zijn houding dus eigenlijk best tegen.

Bill Gates

Bill Gates, een van de oprichters van Microsoft, was lange tijd de rijkste man op aarde. Tegenwoordig moet hij Carlos Slim voor zich dulden, maar hij heeft nog altijd een geschat vermogen van 67 miljard dollar (Forbes). In 2008 legde hij zijn dagelijkse functies bij Microsoft neer om zich volledig te richten op het werk voor zijn filantropische stichting die hij samen met zijn vrouw runt: de Bill & Melinda Gates Foundation. In totaal heeft Gates tot nu toe ruim 26 miljard dollar aan deze stichting geschonken.

Gates was als kind al gefascineerd door computers. Op de middelbare school kwam hij in contact met iemand anders die ook gefascineerd was door computers, en de man met wie hij later Microsoft op zou richten: Paul Allen. Gates ging studeren aan Harvard, maar verliet die universiteit zonder diploma om Microsoft te starten. Gates en Allen schreven software voor computers die in opkomst waren. De basis voor het succes van Microsoft werd gelegd in 1980, toen er een deal werd gesloten met computergigant IBM voor het leveren van een besturingssysteem voor de IBM Personal Computer. Gates verzorgde dat andere computerproducenten IBM computers gingen klonen en behield de rechten van het besturingssysteem. Hij bleek een juiste beslissing te hebben genomen, want andere computerproducenten gingen een vergelijkbaar systeem als IBM gebruiken. Daarmee werden ze afhankelijk van Microsoft voor het besturingssysteem. Zo werd Microsoft de standaard binnen de computerindustrie wat een groot aandeel opleverde in de markt voor besturingssystemen. Dit marktaandeel werd zo groot dat Microsoft in de kijker kwam van de mededingingsautoriteiten. Het bedrijf is meermaals beschuldigd van het misbruiken van haar marktpositie, zowel in de VS als de EU. Microsoft is na een lange juridische strijd in beide regio's daadwerkelijk veroordeeld voor overtredingen tegen de mededingingswetgeving vanwege het blokkeren van competitie door het bundelen van producten. Het grote marktaandeel van Microsoft legde Gates in ieder geval geen windeieren. Al op 32 jarige leeftijd was Gates miljardair, en tijdens de dotcom bubbel eind jaren 90 piekte zijn fortuin zelfs kort rond de 100 miljard dollar.

Een deel van zijn fortuin heeft Gates gedoneerd aan zijn stichting, daarnaast heeft hij nu ook zijn dagelijkse werkzaamheden neergelegd bij Microsoft om zich meer te kunnen richten op de stichting. Zijn visie is dat elk leven gelijk van waarde is, ongeacht waar dat leven woont. De Bill & Melinda Gates Foundation is enorm, met ongeveer 36 miljard dollar aan vermogen in 2012 (deels door de donatie van Warren Buffett). Daarmee is de stichting de grootste private stichting ter wereld. In 2011 schonk de stichting in totaal ongeveer 4.4 miljard dollar, verdeeld over drie gebieden: ontwikkeling in de wereld, gezondheid in de wereld en ontwikkeling van bibliotheken en scholen in de VS.

Op het gebied van gezondheid in ontwikkelingslanden constateert Gates dat veel kinderen overlijden aan relatief simpel te voorkomen ziekten, zoals onder andere diarree. De Bill & Melinda Gates Foundation geeft daarom geld aan organisaties die zich richten op het ontwikkelen van vaccins om bijvoorbeeld de virussen die

diarree veroorzaken geen kans te geven. Vaccins zijn een van de meest kosten-effectieve gezondheidsinterventies. Omdat diarree in ontwikkelde landen geen groot probleem is, in tegenstelling tot ontwikkelingslanden, zijn deze vaccins nauwelijks ontwikkeld. Daarnaast zijn de prijzen van vaccins vaak te hoog voor ontwikkelingslanden doordat fabrikanten de hoge ontwikkelingskosten moeten terugverdienen. Gates kreeg de relevante organisaties (WHO, UNICEF, VN) aan tafel om samen te werken met het doel om meer vaccins te ontwikkelen en tegen een redelijke prijs beschikbaar te maken voor ontwikkelingslanden. Een oplossing voor dit probleem was een Advance Market Commitment (AMC), waarbij er een farmaceutisch bedrijf de opdracht krijgt een vaccin te ontwikkelen met de garantie dat er een grote hoeveelheid vaccins wordt afgenomen tegen een gegarandeerde (lage) prijs. Op deze manier loopt het bedrijf geen risico omdat het zeker is van een gegarandeerde omzet zodat de ontwikkelingskosten terug kunnen worden verdiend waardoor de prijs per vaccin relatief laag kan zijn. De Bill & Melinda Gates Foundation heeft, samen met een aantal overheden, deelgenomen aan de eerste AMC, waarvan wordt verwacht dat deze door het beschikbaar maken van vaccins het leven van ongeveer 1.5 miljoen kinderen kan redden.

Gates is zelf erg betrokken bij het dagelijks bestuur van de Bill & Melinda Gates foundation. De stichting werkt op een zakelijke manier, dus gericht op rendement. Het rendement van projecten wordt gemeten in dollars per DALY (Disability Adjusted Life Year), wat staat voor de hoeveelheid dollars één levensjaar van perfecte kwaliteit kost. Daarmee kunnen projecten worden vergeleken en geëvalueerd. Waarschijnlijk is de Bill & Melinda Gates foundation een van de meest professionele en zakelijke charitatieve instellingen. De AMC is een voorbeeld van de manier waarop Gates zakelijkheid combineert met filantropie. Daarnaast gelooft Gates in de kracht van schaalgroten om een grote impact te kunnen bereiken.

De Bill & Melinda Gates Foundation krijgt naast veel lof, ook veel kritiek, voornamelijk het investeringsbeleid van de stichting. Het beleid is erop gericht een maximaal rendement op het vermogen te halen, zodat er zo veel mogelijk geld beschikbaar is om weg te geven. Echter, het investeringsbeleid strookt met de missie van de Bill & Melinda Gates Foundation. Zo investeert de stichting in bedrijven als Monsanto, de grootste producent van genetisch gemanipuleerde zaden ter wereld met een slechte reputatie als het gaat om omgaan met de belangen van kleine boeren, een groep die Gates juist wil ondersteunen. Daarnaast bleek dat Gates in banken had geïnvesteerd die agressief geld leenden aan arme burgers, terwijl het ook geld gaf aan projecten die mensen hielp die in de problemen waren gekomen, juist door te veel te lenen bij dit soort banken. Tot slot is er ook kritiek dat de omvang van de Bill & Melinda Gates Foundation te groot is, en dat Gates bijna de rol van een overheid op zich neemt zonder de democratische controle of verantwoording.

Score

Bill Gates	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er bezielde of 'dood' geschonken?	5
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.7
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	1.5
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	3
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	2.3
Totaal houding:	3.5

Gates gaat verder dan enkel mensen helpen, zo probeert hij actief om de wereld te verbeteren door bepaalde ziekten de wereld uit te bannen. Daarom scoort hij een vijf voor zijn schenkmodel. Gates is niet alleen vroeg miljardair geworden, maar ook vroeg begonnen met het schenken van substantiële bedragen. Daarmee scoort hij een vier voor zijn schenkingen. Tot slot is Gates persoonlijk erg actief en betrokken bij het daadwerkelijke schenken. Met de score vijf door zijn bezielde schenking komt de totale houding van het schenken van Gates op 4.7.

Gates heeft zijn geld vermogen vergaard met zijn bedrijf Microsoft. Dit bedrijf heeft een groot aandeel van de markt voor besturingssystemen in handen en is meermaals beschuldigd en veroordeeld van het misbruiken van die machtspositie. Daarom scoort Gates slechts een 1.5 op de opbouw van zijn vermogen in relatie tot de samenleving. Verder is Microsoft door deze monopoliepositie nooit tot het uiterste uitgedaagd om producten te maken die volledig gemaakt zijn met het oog op de consument, waarmee Gates een 3 scoort op de laatste indicator. Daarmee komt de totale houding van Gates met betrekking tot de opbouw van zijn vermogen op een 2.3. Zijn totale houding in relatie tot zijn filantropie komt hiermee op een 3.5.

Christopher Hohn

Christopher Hohn is een succesvol hedge fund manager en de grootste Britse filantroop gemeten naar het absolute geschonken bedrag. Zijn eigenzinnige hedge fund, The Children's Investment Fund (TCI), is gelieerd aan een stichting, The Children's Investment Fund Foundation (CIFF). Investeerders in TCI betalen een extra vergoeding van 0.5 procent over het ingelegde vermogen aan deze stichting. Mocht het rendement van TCI hoger zijn dan 11 procent, dan betalen de

investeerdere nog eens 0.5 procent over het ingelegde vermogen aan de stichting. Verder gaat ook het grootste deel van de winst van TCI naar de stichting. In totaal heeft de stichting nu 1 miljard pond aan vermogen opgebouwd sinds 2005, allemaal afkomstig van donaties van het hedge fund.

Hohn is de zoon van een Jamaicaanse automonteur die in de jaren 60 naar Groot-Brittannië verhuisde. Na zijn studie heeft Hohn vijf maanden in de Filippijnen gewerkt. Daar werd hij geraakt door de armoede, en vooral de harde leefomstandigheden van kinderen raakte hem. Vervolgens kwam hij terecht op Harvard, waar hij zijn vrouw, Jamie Cooper-Hohn, ontmoette die nu de stichting beheert. Na zijn periode aan Harvard ging hij werken bij een groot Amerikaans hedge fund: Perry Capital. Hohn bleek een groot talent voor investeren te hebben, en hij schopte het tot hoofd van de Europese activiteiten van Perry Capital. Bij deze positie hoorde een goed salaris en stevige bonussen. Hohn, een man met een eenvoudige levensstijl, was daar niet in geïnteresseerd en gaf een groot deel van zijn bonussen aan goede doelen. Maar Hohn wilde meer geld verdienen om weg te geven, daarom ging hij weg bij Perry Capital om zijn eigen hedge fund op te richten. Dit hedge fund zou helemaal gericht zijn op het verdienen van geld voor goede doelen, waarbij de winsten voor een groot deel naar een aparte stichting gaan en ook de investeerders een extra *fee* betaalden aan die stichting. Hohn ging het hedge fund leiden, zijn vrouw de stichting. Wegens het succes van Hohn's hedge fund ging het ook goed met het vermogen van de stichting.

De naam van Hohn's stichting, The Children's Investment Fund Foundation, zegt het al: de stichting richt zich vooral op projecten die de leefomstandigheden voor kinderen in ontwikkelingslanden verbeteren. Deze doelgroep is niet verwonderlijk, gezien dat Hohn gegrepen werd door de armoede van kinderen in de Filippijnen. Hohn's vrouw runt de stichting als een hedge fund, met een sterke focus op rendement. De sterke focus op rendement is de hoeksteen van Hohn's visie op filantropie. Hij wil met zijn geld een radicale verandering teweeg brengen die ook op de lange termijn impact heeft. Volgens Hohn's vrouw wordt hij erg gemotiveerd door de relatie tussen zijn hedge fund en de stichting. Hij wil zo veel mogelijk geld verdienen om weg te geven aan goede doelen.

Hohn's hedge fund staat bekend om de agressieve tactieken om geld te verdienen. Het fonds volgt een extreem risicovolle strategie waarbij het zijn vermogen over slechts een tien tot twintigtal posities verdeelt en er met een hefboom van geleend geld wordt gewerkt. Daarnaast laat het fonds zich ook regelmatig gelden als activistische aandeelhouder, waar het bedrijven dwingt een meer aandeelhoudervriendelijke strategie te volgen. TCI speelde een grote rol in de overname en opsplitsing van ABN AMRO door een consortium van drie banken: Royal Bank of Schotland (RBS), Santander en Fortis. Hoewel het fonds slechts één procent van de aandelen in ABN AMRO bezat, kreeg TCI het voor elkaar dat ABN AMRO de deur open zette voor een overname. Met die overname, aan de vooravond van de kredietcrisis, maakte TCI een grote winst, terwijl deze overname uiteindelijk bijna de ondergang van zowel RBS en Fortis inluidde. Beide banken hadden uiteindelijk

overheidssteun nodig om te overleven, wat de maatschappij veel geld heeft gekost heeft.

Hohn heeft geen extravagante levensstijl, ondanks dat hij enorm veel geld heeft verdiend als hedge fund manager. Hij schijnt in een slordig pak rond te lopen en met een goedkoop horloge om zijn pols. Zijn geschatte vermogen in 2011 was ongeveer 80 miljoen pond, dat is niet weinig, maar gezien de hoeveelheid geld die hij al heeft gedoneerd aan zijn stichting had hij ook miljardair kunnen zijn. Er is wel een spanningsveld tussen de filantropie van Hohn en de manier waarop hij zijn geld verdient. Zijn stichting doet veel goed werk voor de maatschappij, maar tegelijkertijd schuwt Hohn het niet om extreme tactieken te gebruiken waardoor hij zoveel mogelijk geld kan verdienen, ook als dit ten koste gaat van de maatschappij. Hohn lijkt niet persoonlijk geïnteresseerd in het vergaren van vermogen, maar wordt wel erg gemotiveerd om geld te verzamelen voor zijn eigen goede doelen.

Overigens is TCI begin 2013 gestopt met het schenken aan de stichting van Hohn. Het fonds heeft sinds het begin van de kredietcrisis zware verliezen geleden en staat onder druk van investeerders om de kosten te verlagen. Verder bevestigen bronnen binnen TCI dat in deze beslissing meespeelde dat het vermogen van de stichting nu groot genoeg is.

Score

Christopher Hohn	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	4
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	5
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	3.5
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.2
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	1.5
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	2
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	1.8
Totaal houding:	3.0

Hohn is een opvallende verschijning in de wereld van de filantropie, en dat blijkt ook uit zijn score. Hohn geeft veel geld om de leefomstandigheden te verbeteren van kinderen in ontwikkelingslanden, wat hem een score van 4 oplevert bij die indicator. Hohn scoort zelfs een 5 voor de omvang van zijn schenkingen. Hij doneert het grootste deel van winsten van zijn hedge fund aan zijn stichting en heeft daarmee in totaal al 1 miljard pond gedoneerd. In vergelijking: zijn geschatte vermogen is 'slechts' 80 miljoen pond. Tot slot, verdeeld Hohn het gedoneerde

geld niet zelf maar besteed dat uit aan zijn vrouw, al is hij wel erg betrokken. Daarmee komt de houding voor zijn schenkingen uit op een 4.2.

Tegenover de ruimhartige schenkingen van Hohn staat de enigszins dubieuze manier waarop hij zijn geld verdiend. Door zijn agressieve tactieken heeft hij zijn geld soms verdiend ten koste van de maatschappij. Daardoor scoort hij slechts een 1.5 op die indicator. Daarnaast is Hohn, net als Buffett, een investeerder met een eigen filosofie die hij in de markt heeft gezet. In totaal scoort Hohn een 1.8 voor de opbouw van zijn vermogen. In totaal leveren de ruimhartige schenkingen in combinatie met de agressieve manier van geld verdienen hem een houding op van 3.

Jeffrey Skoll

Jeffrey Skoll heeft, ondanks dat hij nog maar 48 jaar oud is, al bijna 1 miljard dollar geschonken aan goede doelen. De Canadese ingenieur werd door eBay oprichter Pierre Omidyar als fulltime werknemer aangenomen bij dat toen nog jonge bedrijf. Hij schreef het businessplan waarmee eBay uitgroeide tot de grootste veilingwebsite ter wereld. De beursgang van eBay maakte Skoll een miljardair. In 2011 werd zijn vermogen geschat op ongeveer 3,2 miljard dollar (Forbes).

Een belangrijk moment in het leven van Skoll was op veertienjarige leeftijd, toen bij zijn vader kanker was vastgesteld. Het zag er vrij slecht uit voor zijn vader, die hem vertelde dat hij het niet zo zeer jammer vond dat de kans groot was dat hij kwam te overlijden, maar wel dat hij nog niet was toegekomen aan allerlei dingen die hij had willen doen in het leven. De jonge Skoll besloot toen voor zichzelf dat hij snel financieel onafhankelijk moest worden zodat hij daarna alle dingen kon doen die hij zou willen doen in het leven.

Als kind wilde Skoll graag een schrijver worden maar uiteindelijk koos hij toch voor een studie elektrotechniek in Toronto omdat die een betere kans op financieel succes bood. Alvorens hij naar de VS verhuisde voor een studie bedrijfskunde aan Stanford had hij al twee kleine technologiebedrijfjes in Canada opgericht. In Stanford ontmoette hij software ingenieur Omidyar, voor wie hij ging werken na zijn studie. Skoll was de juiste partner voor Omidyar, die zich kon concentreren op de website terwijl Skoll de financiën en de operationele zaken waarnam. Na de succesvolle beursgang van eBay verliet Skoll het bedrijf. Met de beursgang had hij zijn financiële onafhankelijkheid verworven, dus de volgende stap was het oprichten van Participant Media, een filmproductie maatschappij. Met Participant Media wil Skoll films en documentaires financieren die sociale waarden promoten maar die geen financiering kunnen krijgen bij traditionele filmproductie maatschappijen. Participant Media heeft enkele grote successen gehad, onder andere met de documentaire van Al Gore 'An Inconvenient Truth', de verfilming van het boek 'The Kite Runner' en recentelijk 'Lincoln'. In totaal hebben de films en documentaires van Participant Media 35 Oscar nominaties binnen gesleept en zijn er vijf ge-

wonnen. Ondanks dat Participant Media een regulier bedrijf is met een winstoogmerk hoeft Skoll niet per se geld terug te zien van zijn investeringen. Skoll meet het rendement van elke film niet in monetaire termen, maar in wat het de samenleving oplevert. Zo kunnen ook films die uiteindelijk geld kosten toch succesvol zijn in de ogen van Skoll omdat de film een verhaal heeft verteld dat anders niet verteld zou worden. Daarmee is zijn filmproductiemaatschappij ook een vorm van filantropie, dat hij zelf omschrijft als 'Filmanthropy'.

Skoll is actief in de filantropie via twee stichtingen. Direct na de beursgang richtte hij de Skoll Foundation op, die zich richt op het investeren in sociale ondernemers die werken aan de urgente problemen in de wereld. Later heeft hij ook de Skoll Global Threats Fund opgericht, die zich bezig houdt met het ondersteunen van organisaties die wereldwijde problemen en dreigingen aanpakken. Voorbeelden hiervan zijn: klimaatverandering, pandemieën en waterschaarste. Skoll is specifiek geïnteresseerd in sociaal ondernemerschap omdat hij in zijn tijd bij eBay ontdekte dat een goed idee de levens van mensen kan veranderen. Regelmatig kregen ze bericht van eBay gebruikers die niet mee konden doen aan de traditionele economie (alleenstaande moeders, fysieke beperkingen), maar via eBay toch geld konden verdienen. Volgens Skoll kan sociaal ondernemerschap mensen in ontwikkelingslanden helpen om uit de huidige situatie te ontsnappen. Volgens Skoll is het verschil tussen regulier ondernemerschap en sociaal ondernemerschap dat sociale ondernemers niet per se ondernemen voor hun eigen materiële gewin. Wel zijn sociale ondernemers net als reguliere ondernemers innovatief en resultaatgericht.

Naar eigen zeggen heeft Skoll zijn passie voor filantropie al vroeg ontwikkeld. Bij het lezen van boeken als 'A Brave New World' en '1984' kwam hij tot de conclusie dat de toekomst van de wereld er best slecht uit zag, en dat veel problemen kwamen door grote inkomensongelijkheid. Verder vindt hij het belangrijk om al vroeg te beginnen met filantropie, omdat hij de resultaten ervan dan kan merken binnen zijn eigen leven. Voor de beursgang van eBay, stopte hij een fractie van de aandelen in de eBay foundation. Deze stichting is nog altijd de filantropische tak van het bedrijf.

Score

Jeffrey Skoll	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	4
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.3
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	4
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	4
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	4.0
Totaal houding:	4.2

Skoll is actief bezig de wereld te veranderen door sociaal ondernemerschap te stimuleren en grote problemen in de wereld aan te pakken. Daarmee scoort hij een 5 voor zijn schenkmodel. Omdat hij al vroeg begon met schenken en ook significante bedragen schenkt scoort hij een 4 voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Skoll is betrokken bij zijn schenkingen en probeert ook organisaties waaraan hij schenkt bij elkaar te brengen en een netwerk te creëren. Dit levert hem een 4 op voor de bezieling van het schenken. Daarmee komt de totale houding van Skoll voor zijn schenken op een 4.3.

Naast een hoge score voor het schenken scoort Skoll ook goed op hoe hij zijn vermogen heeft opgebouwd. Zijn bedrijf eBay heeft een positieve toegevoegde waarde voor de maatschappij. Via eBay kunnen mensen tweedehands of zelfgemaakte spullen makkelijk verkopen. Daarnaast groeide eBay hard, doordat het goed inspeelde op de behoeften van mensen. Voor beide indicatoren krijgt Skoll een 4. In totaal heeft Skoll daarmee een hoge houding: 4,2.

Michael Bloomberg

Michael Bloomberg is naast zijn huidige functie als burgemeester van New York ook een bekend filantroop. Hij is van plan zijn gehele fortuin (door Forbes geschat op 27 miljard dollar) voor zijn dood weg te geven. Hij maakte carrière bij zakenbank Salomon Brothers, maar toen de bank in 1981 werd overgenomen werd Bloomberg gevraagd te vertrekken. Met zijn ontslagvergoeding van 10 miljoen dollar richtte hij een bedrijf op genaamd Innovative Market Systems. Zijn idee was dat Wall Street bereid was flink te betalen voor financiële informatie van hoge kwaliteit, en dat hij dat beter kon leveren dan de toenmalige verstrekkers daarvan Reuters en Dow Jones. Het bedrijf, later omgedoopt tot Bloomberg L.P., groeide

uit tot de grootste verstrekker van financiële informatie ter wereld. Bloomberg heeft nog altijd 88 procent van de aandelen Bloomberg L.P. in handen.

Naar eigen zeggen is Bloomberg geïnspireerd door zijn ouders om geld weg te geven. Zijn ouders schonken altijd geld aan verschillende organisaties die een maatschappelijke functie hadden. Bloomberg heeft dit voorbeeld altijd gevolgd, en de donaties werden groter naarmate zijn fortuin groeide. Bloomberg's filantropische beleid was eerst nogal ongestructureerd, maar tegenwoordig gaat de meerderheid van zijn filantropische activiteiten via zijn stichting Bloomberg Philanthropies. Deze stichting brengt meer structuur aan in zijn filantropie richt zich op het verbeteren van de publieke gezondheid, onderwijs, milieu en cultuur.

Bloomberg stond er tijdens zijn zakenleven om bekend dat hij veel verantwoordelijkheden durfde te delegeren. Dezelfde aanpak laat hij zien in zijn filantropie. Bloomberg heeft een goed team om zich heen verzameld die weten wat hij wenst met zijn geld te bereiken. Zelf bemoeit Bloomberg zich weinig met de dagelijkse gang van zaken omtrent zijn schenkingen.

De grootste passie van Bloomberg om geld aan te doneren is de universiteit waar hij zijn bachelor gehaald heeft, de John Hopkins University. Het begon met een donatie van vijf dollar vlak na zijn afstuderen, en de laatste donatie was dit jaar en bedroeg maar liefst 350 miljoen dollar. Daarmee is het totale bedrag dat Bloomberg aan deze universiteit heeft geschonken opgelopen tot 1.1 miljard dollar. Dit maakt Bloomberg de grootste levende donor aan een onderwijsinstelling in de VS. Bloomberg noemt zelf zijn tijd aan John Hopkins University een verademing en het heeft hem gevormd tot wie hij nu is, daarom geeft hij er graag geld aan. De universiteit is dankzij de donaties van Bloomberg volledig getransformeerd: op de campus is er een faculteit der medische wetenschappen, een kinderziekenhuis, een malaria instituut, een vleugel bij de bibliotheek en een stamcel onderzoekscentrum bijgekomen, allemaal gefinancierd door Bloomberg.

Ook in zijn burgemeesterschap van New York profileert Bloomberg zichzelf nadrukkelijk op de gebieden waar ook zijn filantropie zich op richt. Zo introduceerde hij erg strikte regulering omtrent de verkoop van sigaretten, probeerde hij de verkoop van grote bekers frisdrank te verbieden (bekend als 'Big Gulp') en bond hij de strijd aan met transvetten en zout in eten om de gezondheid van de New Yorkers te vergroten. Verder verbood hij schuimrubber take-away koffiekoppen omdat ze slecht zijn voor het milieu. Bloomberg combineert dus zijn zakelijke talenten, ervaring in publieke functies en zijn vermogen in zijn filantropie.

Bloomberg krijgt kritiek dat zijn filantropische activiteiten en zijn functie als burgemeester van New York soms behoorlijk door elkaar lopen. Zo bezuinigde hij flink op het subsidiebudget van de stad voor de kunsten, maar vulde dat aan door persoonlijk veel geld te doneren aan de kunsten in New York. Hij doneerde 200 miljoen dollar anoniem aan de Carnegie Corporation of New York, wat deze organisatie vervolgens verdeelde over vele kleine verenigingen. Ondanks dat de donatie anoniem was, was het een publiek geheim dat Bloomberg hierachter zat.

Kwade tongen beweren dat hij zijn donaties gebruikte om politieke steun te verzekeren. Bloomberg is op dit moment bezig aan zijn derde termijn als burgemeester, waar er maximaal twee zijn toegestaan. Toch kreeg hij toestemming voor een derde termijn, onder andere door een sterke lobby waar ook organisaties bij betrokken waren die donaties van Bloomberg via de Carnegie Corporation hadden ontvangen.

Score

Michael Bloomberg	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	3.5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	3
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	3.5
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	3
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	4
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	3.5
Totaal houding:	3.5

Er zijn wat indicaties dat Bloomberg zijn schenkingen af en toe inzet om zijn politieke doeleinden te bereiken. Daarnaast doet Bloomberg ook veel goeds met zijn geld dus hij krijgt een 3.5 voor zijn schenkmodel. Bloomberg is al vroeg begonnen met schenken en de bedragen groeiden naarmate Bloombergs vermogen toenam, dus hij scoort een 4 voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Tot slot houdt Bloomberg er een iets passievere houding op na als het gaat om het volgen van zijn schenkingen in vergelijking met bijvoorbeeld Bill Gates. Met de score 3 op het gebied van de bezieling komt Bloomberg op een totale houding van 3.5 op het gebied van zijn schenkingen.

Op het gebied van de manier waarop Bloomberg zijn vermogen opgebouwd heeft scoort hij ook redelijk. Bloomberg valt niet in negatieve of positieve zin op door de manier waarop de bedrijfsvoering afgewenteld is op de maatschappij, waardoor hij een 3 scoort op die indicator. Hij wist met Bloomberg L.P. groot te maken door beter dan de concurrenten in te spelen op de behoeften van zijn klanten, daarom scoort hij een 4 op inleving in de menselijke behoefte. Daarmee komt hij ook op dit gebied op een 3.5 waardoor de totale houding van Bloombergs filantropie uitkomt op 3.5.

George Soros

De investeerder George Soros heeft in zijn leven ongeveer 8.5 miljard dollar aan goede doelen gegeven, voornamelijk in de gebieden mensenrechten en democratisering. Zijn vermogen wordt geschat op bijna 20 miljard dollar (Forbes).

Soros werd geboren in 1930 in Budapest, Hongarije. Een markante gebeurtenis in het leven van Soros was de bezetting van Hongarije door het Duitse Naziregime. Soros was een Jood, dus zijn leven stond op het spel. Zijn vader wist valse identiteitspapieren te bemachtigen voor de familie en daarmee overleefden ze de bezetting. Daarnaast konden ook andere mensen bij de vader van Soros terecht voor valse identiteitspapieren. Soros' vader liet mensen met vermogen flink betalen daarvoor, maar minder vermogenden kregen de papieren gratis. Soros beschrijft de bezetting zelf als "een spannend avontuur". Niet alleen had de familie overleefd, ze waren ook in staat geweest om anderen te helpen. Deze ervaring leerde Soros dat complexe situaties kunnen worden opgelost, en dat risico nemen niet verkeerd is mits je er mee om weet te gaan. Nadat de Duitse bezetting was opgeheven, kwam er in Hongarije een communistisch regime. Soros ontvluchtte dit regime en week uit naar Londen, waar hij ging studeren aan de London School of Economics. Na zijn studie kwam Soros terecht in het bankwezen, eerst in Londen, later in New York. Na een tijd als handelaar, analist en fondsmanager te hebben gewerkt richtte hij zijn eigen fonds op: Quantum Fund. Dit fonds was een van de eerste zogenaamde hedge funds, die geld ophalen bij rijke particulieren en instituties, waarmee risicovol wordt geïnvesteerd maar wat potentieel hoge winsten biedt. Soros bleek een briljant investeerder en de prestaties van zijn fonds maakte hem een miljardair.

De grootste klapper van het Quantum Fund kwam in 1992, toen Soros vond dat de Britse pond overgewaardeerd was binnen het European Exchange Rate Mechanism (ERM). Hij speculeerde op een devaluering van de pond. Daarvoor gebruikte hij het gehele vermogen van het Quantum Fund en leende daarnaast nog extra geld, waardoor hij in totaal een *short* positie tegenover de pond innam van ongeveer 10 miljard pond. De druk op de vaste wisselkoers van de pond werd te hoog, en Soros' gok betaalde uit op wat de Britse geschiedenis in is gegaan als Black Wednesday. De Britse centrale bank besloot op die dag het ERM te verlaten en de pond te devalueren. Nadat Soros alle leningen had terugbetaald bleef er een winst van ruim 1 miljard pond voor hem over. De Bank of England schatte de totale kosten voor de Britse belastingbetaler van Black Wednesday op 3.4 miljard pond. Hoewel Soros niet in zijn eentje persoonlijk verantwoordelijk was voor Black Wednesday, is hij wel de publieke boeman geworden. Soros was ook betrokken bij een andere crisis naar aanleiding van valutaspeculatie, de Aziatische financiële crisis van 1997.

Soros heeft door de gebeurtenissen in zijn jeugd een diepe afkeer van totalitaire regimes en discriminatie ontwikkeld, wat als een rode draad door zijn keuzes in de filantropie loopt. Zo begon hij in 1979 met het geven van beurzen aan zwarte Zuid-Afrikanen om te studeren tijdens de apartheid. Hij ondersteunde allerlei

dissidente organisaties achter het ijzeren gordijn zodat ze zich tegen de communistische dictaturen konden verzetten. Na de val van het ijzeren gordijn bleef Soros zich inzetten voor verdere democratisering in ex-sovjet staten. Dit gebeurde via zijn Open Society Foundation. Verder heeft hij 100 miljoen dollar gedoneerd aan Human Rights Watch. Sinds 2004 is Soros ook een donor aan de Amerikaanse politiek. Soros had een sterke afkeer van de toenmalige president George Bush en voerde in 2004 actief campagne tegen de herverkiezing van Bush op persoonlijke titel. Daarnaast doneerde Soros 23 miljoen dollar aan andere organisaties die campagne tegen Bush voerden.

De laatste jaren is Soros zijn aandacht deels verschoven naar de klimaatproblematiek. In 2009 zegde hij ruim 1 miljard dollar toe ten behoeve van de ontwikkeling van schone energie technologie.

Soros heeft niet 'The Giving Pledge' ondertekend van Buffett en Gates. Gezien het grote bedrag dat Soros al heeft weggegeven is dat opmerkelijk, maar het is niet duidelijk waarom Soros 'The Giving Pledge' niet ondertekend heeft.

Score

George Soros	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er bezield of 'dood' geschonken?	4
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.3
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	1
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	3
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	2.0
Totaal houding:	3.2

Soros heeft een diepe afkeer ontwikkeld voor totalitaire regimes door zijn ervaringen daarmee. In zijn leven heeft hij dan ook actief geprobeerd de totalitaire regimes achter het ijzeren gordijn tegen te werken en een kritisch geluid te ondersteunen. Daarmee scoort hij een 5 voor zijn schenkmodel. Soros heeft gedurende zijn leven altijd al geld geschonken en het totale bedrag dat hij weg heeft gegeven is behoorlijk opgelopen wat hem een score van 4 oplevert voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Daarnaast is Soros behoorlijk betrokken als schenker en vaak te horen als voorvechter van de democratie. Dat levert hem een score van 4 op voor die indicator. In totaal komt hij daarmee op een houding 4.3 als het gaat om zijn schenken.

Net zoals de andere investeerders in deze studie heeft ook Soros een slechtere houding als het gaat om de opbouw van vermogen in vergelijking met het schenken. Soros is lange tijd door zijn uitbundige valutaspeculatie de schrik van regeringen over heel de wereld geweest en heeft de maatschappij soms grote sommen geld gekost in landen waar hij succesvol speculeerde op een daling van de valutakoers. Daarom scoort Soros slechts een 1 omdat de opbouw van zijn vermogen ten koste is gegaan van de maatschappij. Soros heeft met zijn Quantum Fund een van de eerste zogenaamde hedge funds opgericht. Tegenwoordig zijn er daar veel van dus Soros heeft redelijk ingespeeld op een behoefte. Met de 3 die hij op die indicator scoort komt hij op houding 2 uit als het gaat over de manier waarop hij zijn vermogen opgebouwd heeft. In totaal komt Soros dan uit op een houding van 3.2.

Ted Turner

Ted Turner is de oprichter van de nieuwszender CNN. In 1997 maakte hij naam door te beloven 1 miljard dollar te schenken aan de Verenigde Naties, op dat moment de grootste individuele schenking ooit. Daarmee was hij een trendsetter en inspireerde andere miljardairs, zoals Buffett en Gates, om ook grote bedragen weg te geven. Zijn huidige vermogen wordt geschat op 2 miljard dollar (Forbes).

Turner groeide op als de zoon van een ondernemer in billboards in Savannah, Georgia. Na zijn studie ging hij werken in het bedrijf van zijn vader. Op 24-jarige leeftijd kreeg hij de leiding over het bedrijf in handen nadat zijn vader zelfmoord had gepleegd. Hij bouwde zijn vaders' bedrijf gestaag uit tot een mediabedrijf door de aankoop van radio- en televisiestations. In 1980 richtte Turner nieuwszender CNN op. CNN was revolutionair: het was de eerste televisiezender die enkel en alleen nieuws uitzond, en CNN deed dat 24 uur per dag non-stop. CNN maakte naam door als enige nieuwszender live de ramp van de Space Shuttle Challenger in beeld te brengen. Ten tijde van de eerste Golfoorlog werd CNN de grootste nieuwszender van de VS, wederom doordat CNN als eerste ter plaatse was en kwam met live verslagen vanuit Bagdad tijdens de bombardementen die deze oorlog inluiden.

In 1996 fuseerde Turners bedrijf met het multimediaconglomeraat Time Warner. Dit bedrijf fuseerde in 2001 weer met een ander multimediatebedrijf: America Online (AOL). Turner werd de grootste aandeelhouder van dit nieuwe bedrijf. Het huwelijk bleek een deceptie, de AOL divisie was vooral actief op het internet en na het barsten van de dotcom bubbel werd de winstgevendheid van deze divisie ernstig aangetast, wat zijn effect had op het gehele bedrijf. Turner heeft naar schatting ongeveer 7 miljard dollar verloren met deze mislukte fusie. Verder kreeg Turner ook geen operationele rol toebedeeld. In 2006 verliet hij definitief het bedrijf.

Naar eigen zeggen heeft Turner altijd al geld gedoneerd aan goede doelen. Hij schokte in 1997 de wereld door tijdens een *dinner speech* bekend te maken dat hij 1 miljard dollar wilde schenken aan de Verenigde Naties. Met dat geld is de

United Nations Foundation opgericht, die zich richt op het ondersteunen van de Verenigde Naties in het uitvoeren van haar taken, voornamelijk op het gebied van gezondheid, klimaat en mensenrechten over de gehele wereld. Een samenloop van omstandigheden bewoog Turner om zo een groot bedrag te doneren. Binnen een half jaar tijd had Turner een miljard dollar verdiend door een stijging in de prijs van de aandelen Time Warner die hij bezat. Hij was op weg naar een diner en onderweg bedacht hij het plan om dat 'extra' miljard dat hij had verdiend weg te geven en het bekend te maken tijdens dat diner. Turner wilde graag het geld aan de Verenigde Naties geven omdat hij sterk gelooft in de functie van de Verenigde Naties, welke hij al langer ondersteunde. Door zijn publieke bekendmaking kreeg de donatie van Turner veel aandacht in de media en werd er ook bij andere miljardairs geïnformeerd naar de filantropische plannen.

Naast zijn donatie aan de United Nations Foundation heeft Turner nog andere filantropische activiteiten. In 1990 richtte hij de Turner Foundation op, die zich richt op onder andere de bescherming van uitstervende diersoorten en het klimaat. Daarnaast heeft hij nog andere organisaties opgericht die zich bezig houden met biodiversiteit, onderwijs en het gevaar van kern- en chemische wapens.

Score

Ted Turner	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	4
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.3
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	3
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	4
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	3.5
Totaal houding:	3.9

De United Nations Foundation, met Turner als initiator, heeft veel mensen kunnen helpen. Daarnaast was Turner de een van de eerste miljardairs die een enorm bedrag schonk. Daarmee heeft hij andere miljardairs geïnspireerd om ook een groot deel van hun vermogen te schenken. Omdat Turner een pionier is wat betreft schenken krijgt hij een 5 voor zijn schenkmodel. Daarnaast is Turner een aanhanger van vroeg schenken. Zelf wachtte hij ook niet tot zijn dood, maar schonk een enorm bedrag aan de speciaal daarvoor opgerichte United Nations Foundation terwijl hij nog in de kracht van zijn leven zat. Ook op deze indicator scoort hij een 4. Tot slot is Turner nog altijd betrokken bij het reilen en zeilen van

de United Nations Foundation. Door drie keer een 4 te scoren komt zijn totale houding op het gebied van schenken ook uit op een 4.

Turner valt niet in negatieve of positieve zin op door de manier waarop de bedrijfsvoering afgewenteld is op de maatschappij, waardoor hij een 3 scoort op die indicator. Turner was de eerste die begon met een non-stop nieuwszender. Gezien het succes van CNN en het feit dat het concept sindsdien meermaals gekopieerd is lijkt het goed te voorzien in een menselijke behoefte, dus Turner scoort op deze indicator een 4. Daarmee is de houding waarmee Turner zijn vermogen opgebouwd heeft een 3.5 en in totaal komt Turner daarmee uit op een gebalanceerde houding van 3.9.

Richard Branson

Self-made miljardair Richard Branson is de oprichter en CEO van de Virgin Group, waar ongeveer 400 bedrijven onder vallen, actief in vele verschillende sectoren. Dit imperium levert hem een geschat vermogen op van 4.6 miljard dollar (Forbes).

Op school was Branson geen briljante leerling, mede doordat Branson dyslexie heeft. Echter, hij ontdekte dat hij wel andere talenten had. Op jonge leeftijd begon Branson met de verkoop van muziekalbums, eerst via de post en later opende hij een winkel. De albums verkocht hij voor een significant lagere prijs dan andere muzikwinkels. Met de opbrengst van zijn muzikwinkel in Londen kocht hij een landgoed waar hij een studio inrichtte. Daarnaast richtte hij ook een platenlabel op: Virgin Records. De eerste plaat die Virgin Records uitbracht, Tubular Bells van Mike Oldfield, was direct een succes. Verder had Branson succes met bands die niet bij andere, meer conservatieve platenlabels terecht konden, zoals de Sex Pistols. Na het avontuur in de muziekbranche, begon Branson met iets geheel anders: een vliegmaatschappij. Later won hij ook de aanbesteding om een treintraject in het westen van Engeland te exploiteren, startte hij een aanbieder van mobiele telefonie en vele andere bedrijven. Ook nam Branson in 2011 de genationaliseerde bank Northern Rock over van de Britse overheid. Een van de meest opmerkelijke bedrijven die Branson heeft opgericht is Virgin Galactic. Met dit bedrijf wil Branson commerciële ruimtevluchten aanbieden aan particulieren. Kosten: 200.000 dollar per persoon. Branson verwacht de eerste vlucht eind 2013, en hij vliegt mee.

Branson staat bekend om een risicovolle manier van ondernemen, Hij houdt van uitdagingen en start bedrijven in onconventionele sectoren, of sectoren waar al grote spelers in actief zijn. Naast de uitdagingen van het starten van bedrijven houdt Branson ook van andere uitdagingen. Hij heeft al meerdere pogingen ondernomen om diverse wereldrecords te verbreken. Zo brak hij in 1991 het record voor de snelste heteluchtballonvaart tijdens een vlucht over de Grote Oceaan met een gemiddelde snelheid van 349 kilometer per uur. Ook probeerde

hij, samen met onder meer Steve Fossett, als eerste de wereld rond te vliegen in een heteluchtballon, echter verscheidene pogingen strandden.

Naast het runnen van zijn imperium en het ondernemen van andere avonturen vindt Branson ook nog tijd om een filantroop te zijn. In 2006 maakte hij bekend dat hij de winsten gemaakte door de transportdivisies van de Virgin Group over de komende tien jaar (geschat op ongeveer 3 miljard dollar) doneert ten behoeve van de ontwikkeling van alternatieve brandstoffen. De transportdivisies van de Virgin Group, waaronder zijn luchtvaart en trein activiteiten behoren, verbruiken veel fossiele brandstoffen, en Branson wil met zijn donatie de ontwikkeling van alternatieve brandstoffen versnellen zodat zijn bedrijven op termijn duurzame energie kunnen gebruiken. Verder stimuleert hij ook de ontwikkeling van schone brandstoffen en technologieën via het beschikbaar stellen van geld voor prijzen en via investeringen van zijn Virgin Green Fund. Zo ligt er 25 miljoen dollar klaar van Branson klaar voor degene die een economisch rendabele manier bedenkt om koolstofdioxide uit de atmosfeer te verwijderen. In 2010 tekende Branson 'The Giving Pledge' en committeerde zich om minimaal 50 procent van zijn vermogen tijdens zijn leven te doneren aan goede doelen. Daarmee was hij samen met de Oekraïense Nikkel magnaat Vladimir Potanin de eerste Europeanen die 'The Giving Pledge' ondertekenden.

In zijn brief waarin hij zich aan 'The Giving Pledge' committeert omschrijft hij hoe hij zich realiseerde dat materiële zaken weinig waarde voor hem hebben. Hij woonde op een woonboot die tot zinken kwam. Branson kwam erachter dat het verlies van alle spullen hem geen verlies van geluk brachten, behalve het verlies van een aantal familie fotoalbums. Het gevoel van een verschil in de wereld maken geeft hem veel meer voldoening.

Volgens Branson zijn ondernemers uitermate geschikt om de problemen in de wereld aan te pakken omdat ze de problemen aanpakken op dezelfde manier zoals ze bedrijven runnen. Hij is van mening dat ondernemers problemen veranderen in kansen.

Zijn scherpe manier van zakendoen gaat soms iets te ver. Vijf maanden na het openen van zijn albumwinkel werd hij gearresteerd op verdenking van het ontduiken van de omzetbelasting. Hij schikte de zaak en voorkwam daarmee verdere vervolging. Verder was zijn vliegtuigmaatschappij Virgin Atlantic betrokken bij illegale prijsafspraken met concurrent British Airways. Doordat Virgin Atlantic de prijsafspraken aangaf bij de autoriteiten kreeg het bedrijf immuniteit, maar British Airways werd veroordeeld tot het betalen van een stevige boete. Verder is er kritiek op Branson omdat hij, legaal, belasting omzeilt via een gecompliceerde constructie van buitenlandse bedrijven.

Score

Richard Branson	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	5
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	3
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.0
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	2
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	2
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	2.0
Totaal houding:	3.0

Branson, die naar eigen zeggen lang klimaatverandering ontkende, is nu helemaal omgeslagen en probeert de wereld vrij te maken van fossiele brandstoffen. Daarmee scoort hij een 5 omdat hij probeert zijn wenselijke wereld dichterbij te laten komen. Branson is al vroeg begonnen met geld weg te geven. Daarnaast beloofde hij om de winsten over de komende tien jaar van zijn transportdivisies weg te geven, waarmee zijn totale geschonken bedrag behoorlijk op kan lopen. Dit levert hem een score van 4 op voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Branson is een druk man met vele activiteiten en bedrijven, daarom heeft hij slechts tijd om zich passief te bemoeien met zijn schenkingen. Met de score van 3 voor zijn bezieling komt hij op een totale houding van 4 voor zijn schenkingen.

Branson doet scherp zaken, en vermijdt het betalen van belastingen. Daarnaast heeft Branson een voorkeur voor sectoren die (semi-)monopolies zijn of waar subsidies te verkrijgen zijn (trein, luchtverkeer). Mede daardoor scoort hij slechts een 2 op de afwenteling van de opbouw van zijn vermogen op de samenleving. Verder scoort hij ook een 2 op inleving in de menselijke behoefte. De Virgin Group bestaat uit ongeveer 400 verschillende bedrijven die allemaal andere producten of diensten aanbieden. Branson lanceert van tijd tot tijd nieuwe producten en diensten met een wisselend succes. Het lijkt er dus op dat Branson eerder een markt voor zijn producten schept dan dat hij producten lanceert vanuit de behoefte van de consument. Zijn totale houding voor de opbouw van het vermogen komt daarmee uit op 2, wat zijn totale houding van zijn filantropie op een 3 brengt.

Pieter Geelen

Niet alleen Amerikanen kunnen goed geld weggeven, ook in Nederland zijn er mensen die grote bedragen geven aan goede doelen. Een voorbeeld hiervan is TomTom oprichter Pieter Geelen, die in 2006 100 miljoen euro doneerde aan zijn stichting, de Turing Foundation. Op het moment wordt het vermogen van Geelen geschat op 115 miljoen euro (Quote).

Na een studie informatica richtte Geelen in 1991 samen met studievrienden het bedrijf Palmtop op. Dit bedrijf ontwikkelde applicaties voor de eerste handheld computers, waaronder ook routeplanners. In 2001 werd de naam van het bedrijf veranderd in TomTom en ging het zich specialiseren in mobiele navigatiesystemen waar het een gat in de markt zag. De relatief goedkope navigatiesystemen werden een groot succes en de naam 'TomTom' groeide uit tot de soortnaam van alle mobiele navigatiesystemen, terwijl TomTom uitgroeide tot de grootste navigatiesoftware uitgever van Europa. In 2005 ging TomTom naar de beurs en de vier eigenaren waren plots multimiljonair. Geelen is nog altijd actief bij TomTom als Technical Development Director.

Geelen besloot een groot deel van het geld wat hij verdiende met de beursgang weg te geven. In een interview met Tegenlicht vertelde hij dat er na de beursgang ineens 100 miljoen euro op zijn bankrekening stond. Verder werd hij op straat herkend en klampten mensen hem aan om geld of hulp bij businessplannen. Geelen wilde best geld geven, maar wilde dat structureren. Daarom richtte hij, naar voorbeeld van Amerikaanse filantropen, een stichting op: de Turing Foundation. Zijn stichting draagt niet zijn eigen naam, maar die van zijn grote held Alan Turing. Deze Britse wiskundige wordt gezien als de grondlegger van de computerwetenschap. De Turing Foundation heeft dankzij de gift van Geelen een budget van 5 miljoen euro per jaar om te vergeven, en gebruikt dit om lepra te bestrijden, onderwijs toegankelijk te maken en de natuur te beschermen in voornamelijk Afrika. Verder doneert de stichting aan de kunsten in Nederland.

Score

Pieter Geelen	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	4
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	4.5
Wordt er beziel of 'dood' geschonken?	3.5
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	4.0
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	3
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	5
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	1.8
Totaal houding:	4.0

Geelen richt zich in zijn filantropie vooral op het helpen van mensen in ontwikkelingslanden. Daarmee scoort hij een 4 voor zijn schenkmodel. Geelen heeft direct na de beursgang van TomTom een groot bedrag gereserveerd voor filantropie. Dit bedrag is ook behoorlijk groot in vergelijking tot zijn totale vermogen, waarmee hij een 4.5 scoort voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Geelen is betrokken bij het bestuur van de stichting die zijn geschonken geld beheert en verdeelt. Dat levert hem een 3.5 op voor de bezieling van het schenken. In totaal komt hij daarmee op een houding van 4 op het gebied van schenken.

Geelen krijgt een 3 voor de mate waarin zijn de opbouw van zijn vermogen is afgewenteld op de samenleving. De gebruiksvriendelijke navigatiekastjes van TomTom bleken perfect een gat in de markt te vullen. Daarnaast bleken de kastjes populairder dan de concurrenten. Het feit dat de merknaam TomTom tot soortnaam van draagbare navigatiekastjes is geworden illustreert dit ook wel. Daarom scoort Geelen een 5 op de indicator opbouw van het vermogen in relatie tot de inleving in de menselijke behoefte. Met de totale houding van 4 voor de opbouw van zijn vermogen komt hij tot een totale houding van 4 voor zijn filantropie.

Joop van den Ende

Joop van den Ende is misschien wel de bekendste filantroop van Nederland. Via zijn VandenEnde Foundation heeft hij ongeveer 115 miljoen euro gedoneerd aan kunst en cultuur in Nederland. Daarnaast is hij een van de weinige Nederlandse miljardairs met een geschat vermogen van 1,6 miljard euro (Quote).

Van den Ende probeerde in het begin van zijn carrière zelf een ster te worden op het toneel maar gaandeweg ontdekte hij dat zijn talent lag bij het maken van anderen tot ster. Met zijn theaterbureau lanceerde hij de carrière van komiek André van Duijn en heeft hij ook nog samengewerkt met Bassie & Adriaan. In het begin van de jaren 80 zag Van den Ende een grote marktkans: de concurrentie onder omroepen en tv-zenders nam toe en er was vraag naar grote spelshows. In 1994 werd Endemol geboren door een fusie van zijn productiemaatschappij en de grote concurrent John de Mol. De Mol bedacht de grote kaskraker voor Endemol: het format Big Brother. In 1996 ging Endemol naar de beurs en in 2000 werd het in zijn geheel overgenomen door de Spaanse telefoonmaatschappij Telefónica. Deze overname werd vlak voor het barsten van de internetbubbel beklonken en maakte zowel Van den Ende als De Mol miljardair. Van den Ende hekelde al enige tijd de platte programma's die Endemol produceerde en stopte daarom bij Endemol. In plaats daarvan ging hij weer terug naar de basis van het theater. In 1999 had hij de theaterdivisie van Endemol gekocht en daarmee ging hij musicals produceren. Ondertussen is dit bedrijf, Stage Entertainment, wereldwijd actief.

Van den Ende die naast het zelf produceren van musicals ook de kunsten ondersteunde met geld. In 2001 richtte hij met zijn vrouw de VandenEnde Foundation op met een jaarlijks budget van 9 miljoen euro. Dit geld gaat naar cultuurinstellingen en naar talentvolle musici en acteurs om de studie te bekostigen. Daarnaast ondersteunt de VandenEnde Foundation ook speciale projecten. Zo heeft de stichting in totaal 6.2 miljoen euro gedoneerd aan de verbouwing van het Stedelijk Museum in Amsterdam. Het grote prestigeproject voor Van den Ende was de verbouwing en heropening van het DeLaMar theater in Amsterdam. Dit vervallen theater is door Van den Ende geheel nieuw opgebouwd en daarmee was een investering van 65 miljoen euro gemoeid. Naast deze investering heeft Van den Ende ook een bijdrage in de programmering van 1 miljoen euro per jaar voor de komende tien jaar toegezegd.

Score

Joop van den Ende	
Indicator	Score
Wat is het schenkmodel?	3
In welke fase van het leven vindt schenking plaats? Wat is de omvang?	3
Wordt er bezielt of 'dood' geschonken?	5
Totaal: Hoe wordt er geschonken?	3.8
Is de opbouw van het vermogen afgewenteld op de samenleving?	3.5
Is de opbouw van het vermogen tot stand gekomen door inleving in de menselijke behoefte?	4
Totaal: Hoe wordt het geld verdiend?	3.8
Totaal houding:	3.8

Van den Ende heeft veel mensen geholpen verder te komen in de kunsten door beurzen te verstrekken voor opleiding, maar het merendeel van zijn geschonken bedrag is gegaan naar een persoonlijk prestigeproject van hem, het DeLaMar theater. Hij schenkt dus deels om er zelf beter van te worden en krijgt daarom een 3 voor zijn schenkmodel. Van den Ende begon pas in 2001 met op grote schaal te schenken, en de totale omvang van zijn schenkingen in relatie tot zijn vermogen zijn beperkt (± 10 procent). Daarom krijgt hij een 3 voor de omvang en fase van zijn schenkingen. Tot slot is Van den Ende wel extreem betrokken bij zijn schenkingen. Tijdens de verbouwing van het DeLaMar theater woonde hij praktisch in dat theater en bemoeide zich met alle details. Met de score 5 voor zijn bezieling betreffende schenken komt hij op een totale houding van 3.8 voor zijn schenken.

Van den Ende scoort een 3.5 voor de mate waarin de opbouw van zijn vermogen is afgewenteld op de samenleving. Zijn bedrijf Stage Entertainment maakt het mogelijk dat kunsten commercieel geëxploiteerd kunnen worden, met positieve effecten voor de samenleving. Ondanks dat Van den Ende zelf de platte reality tv-programma's die Endemol maakte hekelde, matchten deze programma's wel goed bij de wensen van het publiek. Later toen Van den Ende zich weer richtte op theater bleek hij ook een goed oog te hebben voor wat het publiek wenste in een musical. Dit levert hem een score van 4 op voor de mate waarin het vermogen tot stand is gekomen door inleving in de menselijke behoefte. Daarmee komt ook de houding met betrekking tot de opbouw van zijn vermogen uit op een 3.8 en dus ook de totale houding van zijn filantropie.

Bijlage 4.3: Duurzaamheidshouding scores op PPP-aspecten van internationale NGOs volgens Elena Akdanova¹⁵

Dimension	Range of scores				
<i>Profit:</i>	1	2	3	4	5
A. Broadness of the Action issue	MSC, DZG, PE, AW	Red Cross, JGI, BC, Durrell	Taiga, IUCN, WWF, Oxfam, Gates, CARE, RAN	Greenpeace, WRI, FOE, PACT	
B. Financial dependency	JGI, Gates	MSC, Greenpeace, DZG, PE, PACT	Red Cross, Oxfam, AW, CARE, Durrell, RAN	IUCN, WRI, NC, WWF, FOE	Taiga
C. Type of Action	Greenpeace	FOE, AW, RAN	Red Cross, DZG, WWF, Oxfam, PE	MSC, JGI, Taiga, IUCN, WRI, NC, PACT, CARE, Durrell	Gates
D. Transparency on income and expenditure		Oxfam, Taiga, PACT, RAN	ICCO, Durrell	FOE, WRI, IUCN, MSC, Greenpeace, Gates, CARE	NC, WWF, DZG, JGI, Red Cross, PE, AW
<i>Planet:</i>					
E. Evolution of issues that are addressed	MSC, AW, Durrell, RAN	DZG, Greenpeace	JGI, Taiga, WRI, NC, WWF, PE, Gates	Red Cross, IUCN, FOE	Oxfam, PACT, CARE
F. Internal environmental footprint	IUCN, PE, Gates, PACT, AW, CARE, Durrell, RAN	NC	Red Cross, JGI, Taiga, DZG, Oxfam	MSC, Greenpeace, WRI, WWF, FOE	
G. Pro-activeness of the NGO towards issue(s)			Greenpeace, DZG, FOE, PE, Gates, AW	Red Cross, JGI, Taiga, IUCN, WRI, NC, WWF, Oxfam, CARE, Durrell, RAN	MSC, PACT

¹⁵ E. Akdanova, 2011, A Research into Sustainability Attitudes of NGOs, The Hague School of European Studies, Master thesis.

People:					
H. Level of cooperation with other organizations		FOE, PE	NC	MSC, Red Cross, Greenpeace, JGI, IUCN, WRI, DZG, Oxfam, Gates, AW, CARE, Durrell, RAN	Taiga, WWF, PACT
I. Internal Social policy (employees and volunteers)	JGI, PE	FOE	Red Cross, Greenpeace, IUCN, WRI, DZG, NC, WWF, Oxfam, PACT, AW, Durrell, RAN	MSC, Taiga	Gates, CARE
J. External social policy (education and local communities)		Greenpeace	MSC, WRI, DZG, FOE, RAN	NC, WWF	Red Cross, JGI, Taiga, IUCN, Oxfam, PE, Gates, PACT, AW, CARE, Durrell

Bijlage 4.4: Korte typering van negen Nederlandse goede doelen organisaties

Onderstaand worden de volgende nationale goede doelen organisaties kort getypeerd: Adessium Foundation, Fred Foundation, Home Foundation, Iona Stichting, Prins Bernard Cultuurfonds, Start Foundation, Stichting DOEN, Stichting Triodos Foundation en Turing Foundation.

Adessium Foundation

Adessium Foundation is in 2005 opgericht door de familie Van Vliet, die een achtergrond heeft in vermogensbeheer. De naam Adessium is afgeleid van de Latijnse woorden 'ad esse', wat bijstaan, helpen en deelnemen betekent. Het bestuur van Adessium Foundation wordt voorgezeten door Rogier van Vliet. Adessium Foundation telt tien medewerkers.

Adessium Foundation streeft naar een wereld waarin mensen in harmonie leven met elkaar en hun omgeving. De stichting werkt aan een evenwichtige samenleving met projecten die worden gekenmerkt door integriteit, rechtvaardigheid en balans tussen mens en natuur. Adessium Foundation richt zich op onderwerpen van maatschappelijk belang. De verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties staat hierbij centraal. De stichting komt op voor medemenselijkheid en waardigheid.

Om invulling te geven aan haar missie ondersteunt Adessium Foundation projecten in binnen- en buitenland. Deze ondersteuning bestaat vooral uit financiële bijdragen. Waar mogelijk adviseert Adessium Foundation (potentiële) begunstigden en brengt zij hen in contact met relevante partijen uit haar netwerk. Adessium Foundation gaat meerjarige samenwerkingsverbanden aan om blijvende positieve veranderingen te bewerkstelligen. Naast financiële bijdragen verleent Adessium Foundation brede ondersteuning gericht op versterking van begunstigde organisaties. De stichting richt zich in toenemende mate op de Europese samenleving en de daarop van invloed zijnde factoren.

Adessium Foundation heeft een unieke werkwijze doordat zij zelf potentiële partners actief selecteert en uitnodigt bij hen een aanvraag in te dienen. Adessium Foundation neemt geen ongevroegde projectvoorstellen in behandeling. Daardoor kan haar overhead relatief laag zijn.

Adessium Foundation richt zich op de volgende vier programma's:

Integere Samenleving

Adessium Foundation staat voor een open, democratische samenleving. Een samenleving waarin de beschikbaarheid van onafhankelijke informatie de integriteit en het publieke belang waarborgt.

Rechtvaardige Samenleving

Adessium Foundation staat voor een menswaardige samenleving met respect voor mensenrechten. De nadruk ligt op het voorkomen van gewelddadig conflict en het verminderen van de gevolgen ervan.

Mens & Natuur

Adessium Foundation staat voor een samenleving die verantwoord omgaat met natuur en natuurlijke hulpbronnen. De afhankelijkheid van de mens van gezonde ecologische systemen staat hierbij centraal.

Sociale Initiatieven

Adessium Foundation staat voor een harmonieuze samenleving die kansen biedt aan iedereen. De nadruk ligt op het stimuleren van verbondenheid tussen mensen en het bevorderen van maatschappelijke participatie van mensen in kwetsbare situaties in Nederland.

Omdat Adessium Foundation niet aan externe fondsen werving doet, geeft het in haar jaarverslag ook geen verantwoording over haar financiële performance. Om een indruk te hebben van haar vermogen en jaarlijkse omzet moet daarom een schatting worden gemaakt. Houvast daarvoor biedt dat de organisatie een tiental medewerkers in dienst heeft en jaarlijks ca. 100 projecten ondersteunt. Gemiddeld begeleidt een medewerker ca. 0.5-1 miljoen aan projecten per jaar en is er een vermogen van ca. € 6 miljoen per medewerker aanwezig. Op basis van deze kengetallen kan het vermogen van Adessium worden geschat op ca. € 60 miljoen en de jaarlijkse donatie omzet op € 5-10 miljoen. Per project betekent dat een donatie van ca. € 50.000-100.000. Dit lijkt wat aan de hoge kant, zodat genoemde cijfers wellicht naar beneden moeten worden bijgesteld. Anderzijds is de unieke werkwijze en de afwezigheid van de noodzaak om fondsen te werven mogelijk er de oorzaak van dat met zeer lage overheadkosten kan worden gewerkt.

Beheerd vermogen: ca. € 60 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 5-10 miljoen

Aantal medewerkers: 10

Herkomst middelen: Particuliere donaties familie Van Vliet

Bestemming middelen: integere en rechtvaardige samenleving, natuur& milieu, sociale initiatieven

Expertise: stimuleren van verbondenheid tussen mensen en het bevorderen van maatschappelijke participatie van mensen in kwetsbare situaties.

Fred Foundation

De Fred Foundation is opgericht door humanist en filantroop Fred Matser en heeft als doel de ontwikkeling van een meer functionele samenleving mogelijk te maken. Dit wil deze stichting bereiken door het ondersteunen en empoweren van individuen en groepen. Velden waar de Fred Foundation actief is zijn onder andere: milieu, gezondheid, zorg voor kinderen, onderzoek naar energie, maatschappelijke ontwikkeling en humanitaire hulp over heel de wereld. Voorbeelden hiervan

zijn projecten om straatkinderen een opvangplaats en onderwijs te geven in Tanzania, het opknappen van huizen in Oekraïne, maar ook het mogelijk maken van een neurotherapie centrum in Hilversum.

Matser nam op 26-jarige leeftijd het vastgoedbedrijf van zijn vader over, wat hem een miljonair maakte. Later kreeg hij een aantal onverwachte paranormale ervaringen die zijn wereldbeeld veranderden. Vanaf dat moment ging hij zich meer richten op het begrijpen van de wereld om zich heen en het verbeteren van de samenleving. Op dit moment is Matser bijna fulltime bezig met humanitaire projecten.

De Fred Foundation ondersteunde projecten lange tijd via het StartFund. Dit Fonds is sinds 2012 verzelfstandigd. De resterende activiteiten lopen sindsdien via Fred Foundation Ukraine, dat in 2002 is opgericht en zich focust op gezondheidszorg, huisvesting, individuele en gemeenschapszorg.

Beheerd vermogen: ca. 1-2 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 0.25 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 1

Herkomst middelen: Schenkingen van Fred Matser

Bestemming middelen: humanitaire en milieuprojecten

Expertise: het opstarten van projecten en empoweren van initiatiefnemers.

Home Foundation

De Home Foundation is in 1991 opgericht door softwareondernemer Eckart Wintzen (overleden in 2008). Het doel van de Home Foundation is om aan te tonen dat economie en ecologie wel samen kunnen gaan, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt. De stichting wil projecten die dit principe volgen helpen om op te starten. Voorbeelden van projecten die de Home Foundation heeft ondersteund zijn: een project dat wederzijds begrip wil kweken tussen boeren en consumenten om zo een beter leven voor dieren te bewerkstelligen met een fair inkomen voor de boer, een dorpje in Schotland dat de kleinste ecologische voetafdruk ooit heeft gemeten in de westerse wereld en een project dat mensen het regenwoud willen beschermen maar tegelijkertijd ook de rechten van de lokale bevolking met betrekking tot gebruik van het land willen beschermen.

Wintzen was de oprichter van het software bedrijf BSO. Dit bedrijf werd op een unieke manier bestuurd, waarbij het bedrijf was opgedeeld in kleine 'cellen' die volledig zelfstandig opereerden. Wintzen was erg begaan met het milieu en al in 1990 was BSO een van de eerste bedrijven die een milieujaarverslag publiceerden waarin onder andere stond hoeveel CO₂ het bedrijf uitgestoten had in dat jaar. Bij het 15-jarig bestaan van BSO kreeg Wintzen van de medewerkers van BSO de kans om de Home Foundation op te richten.

Beheerd vermogen: ca. € 0.1-0.5 miljoen? ¹⁶

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 0.05- 0.1 miljoen?

Aantal medewerkers: team van enkele incidenteel werkende parttimers.

Herkomst middelen: Donaties van BSO/Origin en van wijlen Eckart Wintzen.

Bestemming middelen: Samengaan van economie en ecologie.

Expertise: Creatieve oplossingen voor een gedematerialiseerde economie.

Iona Stichting

De Iona Stichting is 17 maart 1966 door Jan van der Linden en zijn echtgenote Ernée van der Linden-'t Hooft opgericht. De naam ontleent deze architect en kunstenares aan het inspirerende Schotse eiland Iona: ooit een belangrijke spirituele voedingsbron voor heel Europa. Ze willen een brug vormen tussen maatschappelijke vernieuwing, kunst en antroposofie. Vanaf het begin is de Iona Stichting nauw betrokken bij talloze projecten: voordrachten, tentoonstellingen en concerten. Zij biedt jonge kunstenaars de gelegenheid te exposeren en op te treden. Daarnaast worden studiebeurzen verstrekt en culturele jongerenreizen georganiseerd. In de jaren zeventig ontwikkelt de Iona Stichting zich tot dienstorgaan voor instellingen met een door de antroposofie gewekte impuls tot vernieuwing. Ze adviseert, werkt mee in oprichtingsbesturen, doet secretariaatswerk, financiert, werft fondsen en organiseert culturele activiteiten op het gebied van onderwijs (vrijescholen), gezondheidszorg (therapeutica), voeding en landbouw (biologisch-dynamisch). Gedurende de jaren tachtig wordt bovenstaande verder uitgebouwd en wordt het gebied van de kunsten verder verdiept vanuit het thema De samenhang der kunsten. Hoogtepunt is het druk bezochte symposium in 1987: The spiritual in Art te Den Haag. Door de val van de Berlijnse Muur verschuift de aandacht van de Iona Stichting in de jaren negentig meer naar Midden- en Oost-Europa. Landbouw, zorg en onderwijs vragen hier om hervormingen.

Momenteel werkt de Iona Stichting samen met maatschappelijke vernieuwers op het gebied van onderwijs, cultuur, gezondheidszorg, landbouw en voeding. Door schenkers en aanvragers bij elkaar te brengen, verbindt de Iona Stichting ideëel en materieel vermogen als twee zijden van dezelfde munt. Dit alles in een context van transparantie, sociale verantwoordelijkheid en duurzaamheid.

De Iona Stichting wil gezamenlijke initiatiefkracht van aanvragers, schenkers, collega-instellingen en de Iona Stichting samen brengen, samen binden en samen vinden.¹⁷

De initiatiefvelden waar de Iona Stichting zich recent op heeft gericht zijn: 2007 Architectuur, 2008 Kunsten, 2009 Filosofie en antroposofie, 2010 Onderwijs, 2011 Gezondheidszorg, 2012 Religieuze dimensie, 2013 Tuin en landschap.

Het meest wezenlijke deel van het financiële resultaat bestaat uit schenkingen en nalatenschappen. In 2011-2012 was dit ca. € 900.000. De schenkers geven hiermee niet alleen belangrijke financiële steun, maar ook een sterke morele kracht

---

¹⁶ Een jaarverslag ontbreekt, zie bv <http://www.extent.nl/articles/entry/zendtijd/> over het startkapitaal

¹⁷ <http://www.iona.nl/>

die motiveert. De Stichting wordt door de schenkers gedragen. Dankzij de schenkers voelt de Iona Stichting zich gesteund om jaarlijks een veel groter bedrag uit te geven dan de inkomsten uit vermogen (enkele tonnen bij een goed presterende beurs) zouden toelaten.

Om de schommelingen in de beurskoersen op te vangen wordt een egalisatie-reserve gebruikt.

In totaal lag in 2011/ 2012 het jaarlijkse uitgaven niveau op ca. € 1.2 miljoen. Het vermogen van de Iona Stichting is ca. € 15 miljoen.

Beheerd vermogen: ca. € 15 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 1.2 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 3

Herkomst middelen: opbrengst vermogensbeheer van oorspronkelijke donatie oprichters fam. Van der Linden en jaarlijkse particuliere donaties en nalatenschappen.

Bestemming middelen: onderwijs, cultuur, gezondheidszorg, landbouw en voeding.

Expertise: gezamenlijke initiatiefkracht van aanvragers, schenkers, collega-instellingen en de Iona Stichting samen brengen, samen binden en samen vinden.

Prins Bernhard Cultuurfonds

Het Prins Bernhard Cultuurfonds is op 10 augustus 1940 in Londen opgericht om geld in te zamelen voor de aankoop van Spitfire vliegtuigen. Het startkapitaal (ca. vijftigduizend gulden) was bijeengebracht door ongeveer 750 werknemers van de Shell op Curaçao, die maandelijks een percentage van hun salaris afstonden omdat zij iets wilden doen voor het moederland in oorlog. Prins Bernhard werd Regent. Na de oorlog kreeg het fonds als doelstelling het 'bevorderen van de geestelijke weerbaarheid door middel van culturele zelfwerkzaamheid'. In de jaren tachtig van de twintigste eeuw is daar natuurbehoud bijgekomen. Prins Bernhard bleef Regent tot zijn dood in 2004.

Het Prins Bernhard Cultuurfonds stimuleert cultuur en natuurbehoud in Nederland, op grote en op kleine schaal. Bijzondere initiatieven, bevoegenheid en talent moedigt het aan met financiële bijdragen, opdrachten, prijzen en beurzen. Door actieve fondsenwerving en inkomsten uit loterijen kan jaarlijks aan ruim 3.500 projecten en personen ondersteuning worden gegeven. Dat maakt het als landelijk fonds met twaalf provinciale afdelingen tot een van de grootste particuliere cultuurfonds van Nederland.

Er is een College van Adviseurs dat gevraagd en ongevraagd de Raad van Toezicht en het Bestuur adviseert over de bestedingen van het fonds op het gebied van cultuur en natuurbehoud. Het stichtingsbestuur heeft de besluitvorming ten aanzien van bestedingen gedelegeerd aan zes vaste adviescommissies, te weten de adviescommissies Muziek, Theater, Beeldende Kunst, Monumentenzorg, Geschiedenis en Letteren, Natuurbehoud en Beurzen.

Wat er na de oorlog van het ingezamelde geld was overgebleven, vormde het beginkapitaal van het nieuwe fonds. Het eigen vermogen van het huidige Prins Bernhard Cultuurfonds bestaat uit twee delen:

- Het 'vrije deel', dat is opgebouwd uit grote nalatenschappen en dat extra is gegroeid door succesvol beleggen. Dit wordt genoemd de Reserve als bron van inkomsten.
- De vermogens van de CultuurFondsen op Naam, waarvan de bestemming door de schenkers is vastgelegd.

Het Prins Bernhard Cultuurfonds is zodoende een fondsenwervende instelling met vermogen. Het streeft ernaar de organisatiekosten zo veel mogelijk te dekken met de opbrengsten uit dit vermogen, waardoor meer overblijft om activiteiten te ondersteunen. Deze bestemmingsreserve wordt belegd in effecten.

Het activiteitenbudget is het bedrag dat in een jaar beschikbaar is voor ondersteuning van projecten, beurzen en initiatieven van het Prins Bernhard Cultuurfonds en prijsuitreikingen. Het budget is gebaseerd op de inkomsten uit het voorgaande jaar. Deze bestaan uit netto inkomsten uit loterijen, opbrengst van de jaarlijkse collecte, donaties, giften en schenkingen, beleggingsopbrengsten uit het vermogen uit CultuurFondsen op Naam, en niet-toegewezen budget van het voorgaand jaar en vrijval van niet-opgevraagde financiële bijdragen.¹⁸

In 2012 bedroegen deze inkomsten € 49.28 miljoen, terwijl de uitgaven € 31.1 miljoen bedroegen.

De herkomst van de baten was in 2012 als volgt:

Herkomst	Euro's
Collecten	988,772
Schenkingen CultuurFondsen op Naam	8.479.942
Donaties en giften	793.100
Legaten en nalatenschappen	1.138.057
Baten uit acties van derden	21.170.696
Baten uit beleggingen	16.717.478
Totaal 2012	49.288.045

¹⁸ www.jaarverslagcultuurfonds.nl

De lasten waren in 2012 als volgt verdeeld:

	Euro's
Besteed aan doelstellingen	27.433.513
Werving kosten	2.725.752
Kosten beheer en administratie	993.875
Totaal 2012	31.153.141

Het fonds had in 2012 een vermogen van € 227 miljoen.

Het fonds heeft 35 mensen in loondienst (peildatum 31 december 2012) die op het landelijk opererende bureau werken, en 27 medewerkers bij de afdelingssecretariaten die worden betaald via de Provincies, waar zij zijn gehuisvest.

Beheerd vermogen: ca. € 227 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 30 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 35

Herkomst middelen: baten beleggingen, baten uit acties van derden, schenkingen cultuurfondsen op naam, particuliere donaties, legaten en nalatenschappen, collecten.

Bestemming middelen: cultuur en natuurbehoud in Nederland, op grote en op kleine schaal.

Expertise: het aanmoedigen van bijzondere initiatieven, bevoegdheid en talent met financiële bijdragen, opdrachten, prijzen en beurzen.

Start Foundation

Een arbeidsmarkt waar voor iedereen plaats is, ook voor werkzoekenden die een kwetsbare positie innemen. Vanaf het begin in 1998 was dat de filosofie van Start Foundation (SF). Start Foundation kwam voort uit Start Uitzendbureau, dat zich ook al sterk maakte voor doelgroepen waarvoor de banen niet voor het opscheppen liggen. Toen het uitzendbureau in 2002 aan USG werd verkocht, leverde dat ook het bronkapitaal op voor de activiteiten van Start Foundation. Daaruit komt zo'n 4 miljoen euro per jaar om deze kwetsbare doelgroepen meer werk en kansen te geven en om drempels weg te nemen op de arbeidsmarkt.

Start Foundation (SF) ziet het als haar missie om te komen tot een arbeidsmarkt waar iedereen welkom is die kan en wil werken.¹⁹ Dat is goed voor de ontwikkeling van die mensen, want een baan verrijkt je leven. Ook de samenleving en de economie hebben daar voordeel bij. Daarom komt Start Foundation met ideeën en oplossingen om de drempels op de arbeidsmarkt weg te nemen voor groepen die nu nog stevast achter het net vissen bij hun zoektocht naar werk. Maar SF zorgt er ook voor dat er banen behouden blijven en erbij komen voor mensen die er veel langer dan gemiddeld over doen om een baan te vinden. Dat gebeurt

¹⁹ <http://www.startmetvragen.nl/>

vanuit een onafhankelijke positie en op een eigenzinnige manier. Uitzicht hebben op een baan is het belangrijkste wat er is voor mensen in een netelige positie op de arbeidsmarkt. De focus van SF ligt daarom bij projecten en bedrijven die dat mogelijk kunnen maken. Daar zet zij haar geld, kennis en netwerk voor in. Onafhankelijk, en op een eigenzinnige en innovatieve manier.

Start Foundation investeert in oplossingen en innovaties die mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt aan werk helpen en houden.

Start Foundation zoekt altijd naar nieuwe wegen om de arbeidsmarkt toegankelijker te maken voor mensen met minder kansen. Men streeft vanuit een onafhankelijke positie naar innovatie, cocreatie en toegevoegde waarde. De komende jaren wil SF op drie fronten verandering bereiken:

1. het behouden en bevorderen van duurzame arbeid voor werkzoekenden en werkenden met een kwetsbare arbeidsmarktpositie;
2. het versterken van de arbeidsmarktpositie en -toegang van werkzoekenden en werknemers met een kwetsbare arbeidsmarktpositie;
3. het (helpen) ontwikkelen van alternatieve vormen van duurzaam werkgeverschap.

SF kan het verschil maken met haar geld, kennis, ervaring en doorzettingsvermogen en vanuit haar idealisme. Start Foundation is een onafhankelijke organisatie. Zij signaleert problemen, bestrijdt die, neemt barrières weg en ondersteunt en stimuleert anderen die hetzelfde doel nastreven. Dat gebeurt door te investeren met geld en kennis in bedrijven en initiatieven. De ene keer brengt een pilotproject uitkomst, de andere keer is dat een nieuwe financieringsvorm, of een campagne waarmee je de politiek wakker schudt om regels die een sta-in-de-weg zijn, aan te passen. Dit maakt dat SF zowel wegbereider, makelaar, tussenpersoon als luis in de pels kan zijn.

Het werkkapitaal van Start Foundation komt uit het vermogen dat de verkoop van Start Uitzendbureau aan USG (United Services Group) opleverde. Dat vermogen (ca. € 100 miljoen) wordt beheerd door de voormalig aandeelhouder van Start, Stichting Start. Stichting Start verschaft het benodigde werkkapitaal aan Start Foundation op basis van een jaarlijks in te dienen begroting.

Op 31 december 2012 telde Start Foundation 10.6 formatieplaatsen en waren er twaalf medewerkers in dienst. Daarnaast werkten er twee zzp'ers (1.6fte).

De laatste jaren is er ca. € 4.0 miljoen beschikbaar gesteld voor projecten waarvan ca. 75% ook daadwerkelijk in uitvoering is genomen.

Beheerd vermogen: ca. € 100 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 3-4 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 12

Herkomst middelen: Vermogensbeheer opbrengst van de verkoop van Start Uitzendbureau aan USG (ca. € 100 miljoen).

Bestemming middelen: innovaties die mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt aan het werk houden/aan werk helpen.

Expertise: ideeën en oplossingen om drempels op de arbeidsmarkt weg te nemen.

Stichting DOEN

Stichting DOEN is in 1991 opgericht door de Nationale Postcode Loterij en ontvangt jaarlijks geld van deze loterij. De Postcode Loterij keert 50 procent van de jaarlijkse inleg uit aan goede doelen en Stichting DOEN is één van de grote beneficiënten. In 2012 werd 22.5 miljoen euro ontvangen.

Stichting DOEN streeft naar een leefbare wereld waaraan iedereen kan meedoen en ondersteunt mensen en bedrijven die het initiatief nemen op het gebied van duurzame, sociale en culturele vernieuwing. Goede doelen die niet in aanmerking komen voor ondersteuning door de Postcode Loterij kunnen mogelijk wel ondersteuning krijgen van Stichting Doen, omdat Stichting Doen in het verlengde van de Postcode Loterij werkt. De Postcode Loterij ondersteunt alleen relatief grote goede doelen, waarbij de uitkeringen minimaal 500.000 euro bedragen. Om het goede doel niet te afhankelijk te laten zijn van de Postcode Loterij is een vereiste dat het goede doel minimaal voor 1 miljoen euro aan eigen fondsen werft. Via Stichting Doen is zij in staat ook wat kleinere goede doelen te ondersteunen.

De filosofie van Stichting DOEN is: subsidiëren waar nodig, participeren waar mogelijk. Daarom heeft Stichting DOEN naast een afdeling die subsidies verstrekt ook een fonds dat participeert. Stichting DOEN wil fungeren als aanjager van projecten en daarom wil ze enkel projecten ondersteunen die zonder de bijdrage van Stichting DOEN niet van de grond komen. Stichting DOEN heeft drie thema's: Klimaatverandering, Nieuwe Economie en Cultuur & cohesie. Voorbeelden van projecten zijn: een VriendenTuin in Haarlem waar mensen met een beperking groenten verbouwen voor de voedselbank, een biobrandstoffenfabriek in Hardenberg die laagwaardige biologische afvalproducten verwerkt tot biogas en ethanol en een Arabisch cultuurfonds dat kunstenaars en kleinschalige cultuurinitiatieven financiert in de Arabische wereld.

Beheerd vermogen: ca. € 150 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 30 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 25

Herkomst middelen: Jaarlijkse donaties van Nationale Postcode Loterij, Vrienden Loterij en BankGiro Loterij.

Bestemming middelen: Klimaatverandering; Nieuwe economie; Cultuur & cohesie.

Expertise: Voorlopers in het groener, socialer en creatiever maken van de samenleving steunen met subsidies, leningen, garanties en participaties.

Stichting Triodos Foundation

De stichting Triodos Foundation is in 1971 opgericht om vernieuwende projecten en bedrijven te ondersteunen met schenkingen en leningen. Van hieruit is in 1980 de Triodos bank opgericht die met een volledige bankvergunning bancaire activiteiten kon ondernemen. De Triodos Foundation bleef bestaan en ging zich volledig richten op het toekennen van donaties.

In juridische zin is de Triodos Foundation niet verweven met de Triodos bank, maar in de praktijk zijn deze twee organisaties wel gelieerd. Zo betaalt de Triodos bank alle medewerkers en kantoorkosten van de stichting zodat een zo groot mogelijk percentage van het geschonken bedrag daadwerkelijk ten goede komt aan projecten. Daarnaast wordt een groot deel van het geld van de Triodos Foundation opgehaald bij de klanten van de Triodos bank. Dit kan in vele verschillende vormen, van kleine tot grote donaties.

Naast dat de Triodos Foundation de schenkwens van iemand in de praktijk kan brengen, probeert ze ook de schenker te helpen tot een bezielde schenking te komen. Daarbij helpt de Triodos Foundation om de aangedragen oplossing terug te brengen tot de wezenlijke vraag, om zo betere oplossingen te identificeren zodat er vanuit een bewuste keuze gedoneerd wordt.

De Triodos Foundation richt zich op gebieden waar anderen (nog) niet zo actief zijn en waarbij een duurzame samenleving dichterbij kan worden gebracht. Daarbij worden projecten ondersteund die rekening houden met de draagkracht van de natuur en de draagkracht van de maatschappij. De drie werkgebieden van de Triodos Foundation zijn: Natuur en Milieu, Mens en Maatschappij en Internationale Samenwerking. De bindende factor in de projecten is dat ze allemaal gericht zijn op vernieuwing, gericht op een duurzame samenleving en dat bij de eigen organisaties expertise op de donatievelden aanwezig of makkelijk te mobiliseren is.

Bij de Triodos Foundation kunnen mensen in vele vormen geld schenken. Ze kunnen de invulling van de schenking overlaten aan de Triodos Foundation door een schenking aan een breed themafonds, gekoppeld aan een van de drie werkgebieden. Daarnaast kan er ook specifiekere worden geschonken aan individuele projecten door een donatie aan het steunfonds van het betreffende project te doen. Tot slot is het mogelijk om een eigen fonds op naam in te richten, met een specifieke doelstelling. Dit fonds wordt vervolgens beheerd door de Triodos Foundation.

Beheerd vermogen: ca. € 9.0 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 1.2 miljoen

Aantal medewerkers: 3

Herkomst middelen: Particuliere donaties en Triodosbank die alle operationele kosten draagt.

Bestemming middelen: Natuur en milieu; Mens en maatschappij, Internationale ontwikkeling.

Expertise: filantropisch makelaar, donatiedoel verhelderen, nieuwe vormen van duurzaamheid stimuleren/over drempel helpen.

Turing Foundation

In 2006 werd de Turing Foundation opgericht door Pieter en Françoise Geelen.²⁰ De Turing Foundation is opgericht uit de opbrengsten die Pieter Geelen als mede-oprichter verkreeg bij de beursgang van TomTom. De naam Turing Foundation is een eerbetoon aan Alan Turing (1912-1954), de Britse wetenschapper die door velen wordt gezien als de grondlegger van de computerwetenschap. Alan Turing is altijd een van de helden geweest van Pieter Geelen.

Bij de oprichting kozen Pieter en Françoise Geelen vier bestedingsdoelen: kunst, onderwijs, natuur en lepra. Hoofdoelen van de Turing Foundation zijn: kinderen en jongeren onderwijs te laten volgen, mensen in Nederland te laten genieten van kunst, de natuur te beschermen en lepra te bestrijden.

De Turing Foundation wil een bijdrage leveren aan een betere wereld en een betere samenleving, nu en in de toekomst.

De hoofdactiviteit is het besteden van gelden aan projecten die aan genoemde doelen bijdragen. In het bestedingsbeleid wordt uitsluitend gefocust op projecten die binnen de gedefinieerde bestedingsgebieden onderwijs, natuurbescherming en leprabestrijding in ontwikkelingslanden (focus op West-Afrika) en kunst in Nederland vallen. Deze projecten voert men niet zelf uit, maar worden gerealiseerd via (Nederlandse) partnerorganisaties.

Bij alles wat Turing Foundation doet, wil men een significant verschil kunnen maken en wordt gestreefd naar duurzame resultaten van alle projecten, klein en groot. Hoewel de vier bestedingsgebieden ver uiteen liggen, gelooft Turing Foundation dat veel organisaties en mensen grensoverschrijdend van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen helpen. De vier bestedingsgebieden hebben elk een eigen doelstelling, bestedingsbeleid en een eigen budget.

Er is inmiddels een Turing Toekenning (de prijs voor het beste tentoonstellingsconcept), een Turing Nationale Gedichtenwedstrijd en er rijden Turing Museum-bussen.

Het eigen vermogen is ca. € 40 miljoen. Het donatiebudget van de Turing Foundation wordt jaarlijks vastgesteld en bedroeg € 3.500.000 voor 2012. Sinds de oprichting in 2006 doneerde de stichting aan bijna 250 (meerjarige) projecten in totaal € 21.449.307. De donatiemiddelen worden verkregen door de beleggingsopbrengsten van het vermogen dan wel onttrekkingen aan het vermogen.

---

²⁰ <http://www.turingfoundation.org/>

De Turing Foundation heeft ervoor gekozen om het aantal werknemers zo laag mogelijk te houden. Op 31 december 2012 had de stichting 2.6 fte in dienst. Taken als vermogensbeheer, financiële administratie en ondersteunende diensten besteedt de stichting uit, aangestuurd door de directie van de Turing Foundation.

De Turing Foundation beslist zelf direct over haar bestedingen en haar beleid, zonder tussenkomst van commissies en adviesorganen. De combinatie van succesvolle mensen uit het bedrijfsleven en ervaren goede doelenprofessionals in bestuur en directie geeft voldoende kennis en ervaring om gefundeerde beslissingen over de bestedingen te kunnen nemen.

Iedere organisatie waarvan de aanvraag wordt gehonoreerd ontvangt een formele toekenningsbrief, met daarin de voorwaarden, tussentijdse evaluatiepunten en de vereisten voor het eindverslag. Deze brief biedt samen met het projectplan de basis voor de monitoring en evaluatie.

De Turing Foundation hecht er aan om zo open en helder mogelijk te communiceren met haar belanghebbenden. Dit doet men omdat men trots is op zijn partners en de projecten die worden gefinancierd. Ook hoopt men hiermee andere vermogenden te inspireren om een fonds als de Turing Foundation op te richten.

Bij de monitoring en evaluatie van ondersteunde projecten is de aanvraag met de daarin geformuleerde inhoudelijke en financiële doelstellingen leidend. Om goed te kunnen evalueren worden hoge eisen aan de aanvragen gesteld en vindt er veel overleg plaats met de aanvrager.

De evaluaties van projecten bieden belangrijke managementinformatie, de samenvattingen daarvan worden gerapporteerd in de bestuursvergadering. Voor kunstbestedingen geldt dat het gehele traject vanaf totstandkoming goed wordt gevolgd en nagenoeg alle projecten worden bezocht. Bij kunstprojecten zoals de Turing Nationale Beloning van directie en medewerkers is vastgesteld op basis van salarissen van vergelijkbare vermogensfondsen en goede doelenorganisaties.

De Turing Foundation onderscheidt vier soorten risico's: financiële risico's, operationele risico's, reputatierisico's en bestedingsrisico's.

Voor het vermogensbeheer zijn strikte afspraken vastgelegd binnen het bestuur. Zo is de bandbreedte aandelen – obligaties 20/40 - 60/80 en is ons vermogen bij meerdere banken ondergebracht. Verder wordt er niet belegd in individuele aandelen, maar in beleggingsfondsen met een goede (wereldwijde) spreiding die gericht zijn op de lange termijn.

Er is recent een focus in het aantal in Afrika te steunen landen aangebracht. De Turing Foundation hecht aan een goede relatie met andere vermogensfondsen en particuliere schenkers. Regelmatig wisselt men met vermogenden of vertegenwoordigers van vermogensfondsen van gedachten over het formuleren van een bestedingsbeleid, de beoordeling van nieuwe aanvragen of om contacten te delen.

Over corruptering en herontdekking van de filantropie

Voor de Turing Foundation is naamsbekendheid bij de juiste doelgroepen relevant, omdat men hoopt op deze manier zoveel mogelijk goede aanvragen te krijgen. Daarnaast hoopt men (nieuwe) vermogenden te kunnen inspireren tot (nog meer) structurele donaties aan goede doelen.

Beheerd vermogen: ca. € 40 miljoen

Jaarlijks schenkbedrag: ca. € 3.5 miljoen

Aantal medewerkers: ca. 3

Herkomst middelen: Particuliere donatie oprichters echtpaar Geelen.

Bestemming middelen: onderwijs van kinderen en jongeren, kunst, natuur beschermen, lepra bestrijden.

Expertise: realisatie projecten via (Nederlandse) partnerorganisaties, goede relatie met andere vermogensfondsen en particuliere schenkers, inspireren van andere vermogenden om dezelfde weg in te slaan door open communicatie.